

Kooperatif Postası

KARINCA

Mart 2018 Yıl: 84 Sayı: 975 ISSN: 1300-1450

Kooperatif Postası

KARINCA

Mart 2018 Yıl: 84 Sayı: 975 ISSN: 1300-1450

TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU 2017 YILI OLAĞAN GENEL KURULU YAPILDI

KARINCA

YIL 84 SAYI 975
Mart 2018
ISSN: 1300 - 1450

Türk Kooperatifçilik Kurumu Basın, Yayın, Arşivleme
Çevremanlık ve Eğitim Hizmetleri İşletmesi Adına
Başlık
Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY
Yazı İşleri Müdürü ve Baş Editör
Doç. Dr. Hasan YAYLI

Editorial Kurul
Prof. Dr. Nurettin PARLIT
Prof. Dr. Sertan SAĞLAM
Prof. Dr. Mahmut ÇETİN
Prof. Dr. Turhan ÇETİN
Doç. Dr. Hasan YAYLI
Doç. Dr. Hâşim ÖZÜDOĞRU
Doç. Dr. Mehmet BAŞ

Karın ve Yayıncı Adresi (Yayınlar Yeri)
Head Office and Correspondence Address
Editorial Address: Tuzluca Cad. No: 336-10
06530 Beştepe/Çankaya/ANKARA
Tel: 0312 472 18 10 472 18 11
Telex: 34901
Faks: 0312 472 18 11
E-posta: karinca@turkkoop.org.tr
www.karinca.org.tr

T.C. Ziraat Bankası Çankaya Şubesi
Hesap No: 70702936000
BAN: 17845 0001 0019 0007 8703 7850 03
Akademi Bankası
Yaka Akademi Bankası, 100 TL, 100 TL, 100 TL
Paket: 10 TL, 100 TL, 100 TL

The Subscription Price to the review in USA Dollars
24 a year, annual reduced Correspondence meeting to
the review should be sent to
*Türk Kooperatifçilik Kurumu/ Basın, Yayın, Arşivleme
Çevremanlık ve Eğitim Hizmetleri İşletmesi Adına
Editorial Address: Tuzluca Cad. No: 336-10
06530 Beştepe/Çankaya/ANKARA
24 Mayıs 2018 tarihinden itibaren geçerlidir.
TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU
Basın, Yayın, Arşivleme Hizmetleri İşletmesi Adına
Yayınlar İşletmesi
"KARINCA" the monthly journal of Turkish Cooperatives
Association founded in 1978
Yayınlar İşletmesi Adına
Göndermek ya da haberler almak isterseniz
Yayınlar İşletmesi Adına haber veriniz

Yayın Tarihi
Yeni Sayı Yayın
Basım Tarihi
20 Mart 2018

Basın ve İletişim
Akademi Bankası Basın ve İletişim
Kazım Karavakı Cad. 38/5 06530 Beştepe/Çankaya/ANKARA
Tel: 0312 472 18 10
akademi@turkkoop.org.tr

Bu Sayıda.....

BAŞYAZI	1
TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU 2017 YILI OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISI YAPILDI	3
TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU AVRUPA BİRLİĞİ PROJELERİ KONUSUNDA AKREDİTE OLDU	10
SEKİN ÇENKİŞ KOOPERATİF GENEL KURUL TOPLANTILARININ BİRLEŞTİRİLEREK YAPILMASI	14
ÖZDEM SATICI TOPRAK KOOPERATİF ORTAKLIĞINA GİRİŞ ŞARTLARI	18
MERT ÇAK ERODOĞAN ADAP KİTAPLARINA VE SEYİRLERİNE GÖRE OSMANLI'DA MISAFİR AĞIRILAMA	22
YAVUZ KOCA BİR ÖZELLEŞTİRME DANA ANA NASIL	25
HASAN YAYLI AVRUPA'DA YENİLENEBİLİR ENERJİ KOOPERATİFLERİNE PANAROMİK BİR BAKIŞ	29
HÜSEYİN ÖZDEMİR CEVHERİ ANIZAR YEŞİLÖZ	34
MUSTAFA YAYLI TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİNİN VE BUNLARIN ÜST KURULUŞU OLAN BİRLİKLERİN DENETİMİNDE SON DURUM	40
NAL TAN ÜYEMİZ M. FENNİ İSLİMİYİNİN ARDINDAN	47

TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU YÖNETİM KURULU

Başkan	: Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY
Başkan Yard.	: Prof. Dr. Nurettin PARLIT
Muhasep Üye	: Prof. Dr. Mehmet ARSLAN
Üye	: Prof. Dr. Nevzat AYPEK
Üye	: Prof. Dr. Enver AYDOĞAN
Üye	: Prof. Dr. Turhan ÇETİN
Üye	: Doç. Dr. Mehmet BAŞ
Üye	: Doç. Dr. Hâşim ÖZÜDOĞRU
Üye	: Doç. Dr. Cemalettin AKTEPE
Üye	: Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman OKUR
Üye	: Yrd. Doç. Dr. Kadir ÖZER

TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU DENETİM KURULU

Prof. Dr. Muharrem ÇETİN
Doç. Dr. Emine ÖNER KAYA
Yrd. Doç. Dr. Erol DEMİR

TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU HAYŞİYET DİVANI

Hüsnü POYRAZ
Prof. Dr. İlhan ERDOĞAN
Özdemir ÜNSAL

Yazarlarımıza Duyuru

1. Dergiyi gönderilen yazıların elektronik ortamda teslim edilmesi
2. Yazılarda yer alacak resimlerin yazarlar tarafından metne yerleştirilerek olarak teslim edilmesi
3. Yazıların 11 Punto ve Times New Roman karakterleriyle yazılması
4. Tercüme yazılarda kaynak belirtilmesi
5. Araştırma ve bilimsel yazılar dışındaki yazıların en çok 5 (A4) sayfa olarak yazılması
6. Dergimize gönderilen yazıların başka bir dergiyi gönderilmemiş ve yayınlanmamış olması gerekmektedir.

Yönetim Kurulu Herhangi Bir Maas, Ücret ve Huzur Hakkı Almamaktadır.

KARINCA 1

Değerli kooperatif dostları;

20. yüzyılın sonunda yaşanan iki vahşeti Müslüman Türk milletinin unutmaması mümkün değildir. Bunlardan birisi 11 Temmuz 1995'te Bosna'nın Srebrenitsa kentinde Sırp askerlerin yaptığı katliamdır. İkincisi ise 25 Şubat 1992 gününü 26 Şubat 1992 gününe bağlayan gece Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesindeki Hocalı kasabasında Ermeni kuvvetlerinin yüzlerce Türkü katlettiği vahşettir. 336.Sovyet Mekanize Alayının da desteği ile Hocalı kasabasına giren Ermeniler kadın çocuk erkek ayrımı yapmadan işkenceye varan yöntemlerle eşine az rastlanılır bir katliam gerçekleştirdiler.

Azerbaycan'ın bağımsızlığını ilan etmesinden hemen önce Karabağ'da Ermeniler referanduma gitti. Daha önce de 1988'de Ermenistan'a bağlanma kararı alan Karabağ parlamentosu 10 Aralık 1991'de yapılan referandumun ardından bağımsızlığını ilan etti. Ancak Dünya kamuoyunda bu bağımsızlık itibar görmedi. Azerbaycan da bu hukuksuz kararı kabul etmedi. Bunun üzerine başlayan gerginlik çatışmaya dönüştü ve Ermenistan destekli Karabağ Ermeni milisleri hazırlıksız olan Azerbaycan ordusunu etkisiz hale getirdi ve Karabağ'da sivillerin yaşadığı yerlerde Azeri halkı katletti, göçe zorladı. Hankendinde bulunan Sovyet 366. Zırhlı motorize alayı da Ermeni milislere destek veriyordu.

Hankendi ile Ağdam arasında stratejik bir konumda olan Hocalı, 7000 nüfuslu bir yerleşim yeri idi. Azerbaycan hükümeti buranın statüsünü 28 Ocak 1992'de müstakil bir reyon (ilçe) olarak ilan etmişti.. 25 Şubat 1992 gecesi bir baskınla Hocalı'ya giren Ermeniler kentte kalan üç bin kadar insandan 1275'ini rehin aldı, 83'ü çocuk, 106'sı kadın olmakla 613'ünü hunharca öldürdü. Ayrıca, 487 kişi ağır yaralandı, 150 kişi ise kayıptı. Geriye kalan az sayıdaki insan karlar ve buzlarla kaplı dağ yolundan aşarak canını kurtarmaya çalıştı, pek çok kişi de bu yolda donarak öldü. Yaşlı-geç, kadın-erkek, çoluk-çocuk, demeden, yüzlerce Azerbaycan Türkü katledilirken, tarihte eş görülmemiş işkencelere maruz kalındı.

Ermenistan askeri birliklerin tarafından Hocalı'daki savunmasız insanlarımıza imha amaçlı gerçekleştirilen bu vahşi saldırı bir soykırımdır. Her ne kadar başta BM olmak üzere dünya ülkelerinin büyük çoğunluğu, Hristiyan dünyasının şımarık çocuğu olan Ermenistan'ın bu vahşetini soykırım olarak tanımlamış olmasa da bu gün 21 ABD eyaletinin yanı sıra başta Türkiye olmak üzere on ülke Hocalı katliamını bir soykırım olarak tanımlamaktadır.

Çeyrek asır önce Ermenistan askeri birliklerinin Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesindeki Hocalı kasabasında yaptıkları soykırımın yıldönümünde aziz şehitlerimize Allah'tan rahmet, İki devlet tek millet düsturu ile Dünya'da birlikte hareket ettiğimiz Azerbaycan halkına da sabır ve metanet diliyorum.

Mart ayı Türk milletinin tarihinde bir çok önemli olayın cereyan ettiği günleri içinde barındıran bir ay olarak da ayrıca hatırlanması gereken bir periyoda karşılık gelmektedir. Milli mücadele yıllarında ihtiyaç duyulduğu için *Milli şairimiz Mehmet Akif ERSOY'un yazdığı şiirin TBMM'de milli marşımız olarak kabul edilmesi* Mart ayında gerçekleşmiştir.

Yine milli şairimizin Çanakkale Şehitlerine yazdığı kahramanlık destanında şu mısralarla özetlediği Çanakkale deniz zaferinin de mart ayına isabet ettiği unutulmamalıdır.

Şu Boğaz harbi nedir? Var mı ki dünyâda eşi?

En kesif orduların yükleniyor dördü beşi.

Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya

Kaç donanmayla sarılmış ufacık bir karaya.

Çanakkale savaşları Türk milletinin tarihinde son derece önemli bir kırılma noktasını ifade eder. Zira 1914 yılında planlanıp 1915 yılının Şubat ayında Birleşik Krallık ile Fransız donanmasının Çanakkale Boğazından geçerek İstanbul'u işgali amacını taşıyan saldırıların en güçlüsü 18 Mart 1915 günü uygulamaya konmuş ancak müttefik kuvvetlerin donanması ağır kayıplar verdiği için deniz harekâtından vazgeçilmiştir.

Daha sonra saldırıların kara harekâtı ile desteklenmesine yönelik teşebbüsler 25 Nisan 1915 günü Fransız ve İngilizlerin Gelibolu Yarımadası üzerinde karaya çıkması ile başlamış ancak Türk milletinin tek vücut olarak verdiği kahramanlık mücadelesi sonucunda bu teşebbüsler de başarısızlığa uğratılmıştır.

Kahraman Türk askeri, şehadetleri dinin temeli olan ezanların susmaması için, bağımsızlığımızın sembolü olan ay yıldızlı bayrağımızın ilelebet bu topraklarda dalgalanması için ortaya koyduğu mücadele ile Dünya tarihinde herkesin hayretle ve saygıyla andığı bu destansı mücadelenin baş aktörü olmuştur.

Çanakkale savaşları Türk milletinin varlık ve bağımsızlık mücadelesinin en önemli dönüm noktalarından biridir. Bu zaferle tüm dünya bu milletin özgürlüğüne olan sarsılmaz inancını kavramış ve savaş süresince ortaya koyulan mücadelenin içeriği ile de tüm insanlığa savaş ahlakını ve savaş hukukunu öğretmiştir.

Yeri geldiğinde yaralı düşman askerlerini sırtlarında taşıyan, onlara kırıbalarından su içiren kahraman Mehmetçik, savaş ortamında bile insanlığın ölmediğini bütün dünyaya göstermişlerdir. Bu vesile ile bu toprakların Vatan olması için canını feda eden tüm şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyoruz. Mekanları cennet, ruhları şad olsun.

Karınca dergimiz bu ay da her zamanki gibi son derece zengin bir içerikle siz değerli kooperatif dostları ile buluşuyor. 975. Sayısını yayınladığımız dergide bu ay toplam 9 adet yazı yer almaktadır.

Her zamanki gibi hem kooperatif dostlarının mesleki, hukuki ya da teknik bilgi ihtiyaçlarını cevaplamaya dönük bir içerik hem de güncel akademik gelişmeler içeren bir içeriğin birlikte sunulması yönündeki yayın ilkimizin gereği olartak bu ayki sayımızda toplam 4 adet kooperatifçilikle ilgili yazı ve 5 adet de sosyal bilimlerin muhtelif alanlarına dair yazı yer almaktadır.

Dergimizin bu zenginliğine katkı sağlayan tüm yazarlarımıza teşekkür ediyor, daha zengin içerikli sayılar üretebilmek için siz değerli okuyucularımızın ve kooperatif dostlarının katkılarını beklediğimizi yeniden hatırlatıyorum.

Toprağın tohuma hayat vermeye başladığı Mart ayı vesilesi ile, başta kooperatifçi dostlarımız olmak üzere tüm üreticilerimize verimli bir dönem, kazançlı ve sağlıklı bir yaşam diliyorum.

TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU 2017 YILI OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISI YAPILDI

Türk Kooperatifçilik Kurumu Derneği 2017 yılı olağan Genel Kurul Toplantısı ilan edilen gün, saat ve yerde, ilan edilen gündem ile başlamıştır.

Açılış, saygı duruşu ve istiklal Marşımızın okunmasından sonra gündemin 3. Maddesi gereği Başkanlık Divanı seçimine geçildi.

Divan Başkanı olarak Hüsnü POYRAZ, Başkan Yardımcısı Yavuz KOCA, Katip üyeliklere Doç. Dr. Selma AYTÜRE ve Osman BOSTAN seçildi.

Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY, açılış konuşmasından sonra kurum faaliyetlerini özetledi.

2017 yılı içerisinde üyesi olduğumuz uluslararası kuruluşlarla görüşmeler yaptıklarını bu kuruluşlar ile aidatların çok fazla olması ve kuruma katkı ve desteklerinin olmaması

Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY
Yönetim Kurulu Başkanı

nedeniyle bu kuruluşlar ile üyeliğin sonlandırılmasını düşündüklerini, 05-07 Ekim 2017 tarihleri arasında Nevşehir de yapılan Uluslararası Türk Kooperatifçilik Kongremize yurt dışı üyelerden katılımın olmamasına rağmen Kongrenin iyi geçtiğini, ayrıca Bakanlıkta toplantılar yapıldığını 2018-2020 Eylem planı çalışmalarına katıldıklarını Bakanlık ile ilişkilerinin iyi olduğunu 07-10 Aralık 2017 tarihinde Bakanlıkça düzenlenen “**Uluslararası Kooperatifler Günü**” toplantısına yönetim kurulu ve üyelerimizde katkı sağlandığı ve ayrıca yönetim kurulu üyemiz **Prof. Dr. Nevzat AYPEK**’ in tebliğ sunduğunu, Kooperatifçilik bilincinin canlı tutulması amacıyla 10 Kasım 2017

tarihinde Osmaniye Düziçi orta dereceli okullarda Atatürkçülük ve Kooperatifçilik konusunda öğrencilerle söyleşi yaptığını, 21 Aralık 2017 Dünya Kooperatifçilik günü kutlamalarını bu yıl kurumumuz, Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu Köy Kalkınma ve Diğer Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Birliği ve Ziraat Mühendisleri Odası, Kastamonu İl Temsilciliğince düzenlenen **“Tarımsal Örgütlenmenin Önemi ve Kooperatifçilik”** konulu panel ile kutlandığını söyledi.

Ayrıca Kurumumuzca çıkarılan Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi'nin şekil ve içeriğinde önemli değişiklikler gerçekleştirilerek uluslararası düzeyde taranan bir dergi haline getirilmiş olup, basılı değil dijital ortamda yayın hayatına devam etmekte ve Nisan-Ağustos-Aralık aylarında olmak üzere yılda üç defa yayınlanan dergimiz 52/3. Sayıya ulaştığını, Karınca Kooperatif dergimiz her ay düzenli olarak çıkarılarak 974. Sayıya ulaştığını ve derginin talep edenlere gönderildiğini söyledi.

Derneğimize Regnum Sky Tower'dan bir büro satın alındığını, Vakfımızın Maltepe'deki yerinin satıldığını üyelerimizin isteklerine binaen Kızılay civarında bir yer satın almaya çalışıldığını söyledi.

AB Projeleri çerçevesinde akredite olduk bir projemiz de kabul edildi.

Kurumumuzda Kooperatifçilikle ilgili eğitim sertifikasyon programı hazırlıklarına başladıklarını sertifika programları için tüm üyelerimizin tecrübelerinden yararlanmak istediklerini söyledi ve Genel Kurula Katılan üyelere, teşekkür ederek konuşmasını tamamladı.

Üyelikte 30 yılını dolduran **M. Fahri KANTARCI, Selami KARACAN, Cavit GÜMRÜKÇÜ** ve **Ahmet ERDURMUŞ'** a plaket verildi.

Faaliyet ve çalışma raporu üyelere önceden gönderilmiş olduğundan faaliyet raporunun

okunmamasına, denetim raporunun okunmasına karar verildi ve denetim raporu **Doç. Dr. Emine Öner KAYA** tarafından okundu ve ittifakla kabul edildi. Faaliyet Raporu üzerine **Yavuz KOCA** söz aldı gün geçtikçe kurumda huzuru fark ettiğini söyleyerek teşekkür etti.

2. konuşmayı **Hüsnü POYRAZ** yaptı. Kurum üyeliğinde gençlerin sayısının artırılarak kurumun daha aktif hale getirilmesi lazım dedi. Uluslararası kuruluşlara üyeliğin devam etmesi, dünya çapında kampanyalar yapma imkanı olabilir.

Karınca'nın 1000. Sayısı çok önemli Türkiye çapında bunun tanıtımı yapılmalı Eski başkanlarımıza biraz ilgi göstermek lazım hayatta olan 5 kişi var. Yönetim Kurulu Eski Başkanları davet ederek sohbet toplantıları yapması bu kişileri onurlandıracağını söyledi.

3. konuşmacı **Orhan KALKAN** Arşiv ve dokümantasyon, kooperatifçi Kadınlar ve mevzuat üye inceleme hakkında bilgi istedi. Başkan çalışmalar hakkında bilgi verdi. Yönetim Kurulu olarak her toplantımızda çalışma kurullarının çalışmaları değerlendiriliyor.

Karınca dergisi Pdf olarak arşivlendi.

Bir arkadaşımız dergideki yazılarla ilgili bir doktora tezi yaptığını, en az 5 yıldır üyelik aidatlarını ödemeyen üyelerin üyeliklerinin sonlandırıldığını söyledi.

Bakanlıkça düzenlenen mevzuat değişikliği ile ilgili toplantılara katıldık.

Yönetim Kurulu üyesi **Prof. Dr. Nevzat AYPEK'** de Uluslararası kuruluşlara üyelik ile ilgili bilgi verdi. Panko Birlik ve Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliğinin Uluslararası Kuruluşlarda olan üyeliklerini sonlandırmaları nedeniyle üyelik aidatının Kurumunuz üzerinde kaldığını **CIRIEC**

ve **ICA'** nın 2017 yılı üyelik aidatının yaklaşık 7000 Euro olduğunu, uluslararası toplantılara katıldığımızda bizden ayrıca katılım ücreti aldıklarını söyledi

Kuruluşlarla yaptığımız görüşmelerde bize farklı bir üyelik uygulamalarını söyledim dedi.

Üyemiz Yavuz KOCA 2018 yılı çalışma programı hakkında söz aldı. Kooperatifçilik konusunda sinevizyon yazılım programı alınmasını önerdi.

M. Fahri KANTAR söz aldı. Kooperatif Gazetesi çıkarılması ayrıca kurumun Merkezi bir yere taşınması üyelerin kuruma gelip gitmelerine kolaylık sağlayacağını söyledi.

2018 yılı çalışma programı ve bütçe önceden üyelere gönderildiğinden, bütçenin okunmadan müzakere edilmesi teklifi ittifakla kabul edildi.

Başka söz isteyen olmadığından divan Başkanı Genel Kurul üyelerine teşekkür ederek, Yönetim Kuruluna sağlık, başarı ve iyi niyet temennilerinde bulunarak toplantıyı kapattı.

TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU AVRUPA BİRLİĞİ PROJELERİ KONUSUNDA AKREDİTE OLDU

Avrupa Birliği projelerine katılabilmek, proje düzenlemek ve gönüllü programları çerçevesinde ülkemize gelecek olan gençler için ev sahipliği (AGH) yapabilmek üzere Ulusal Ajansa Ekim 2017 de başvurumuz yapılmıştı.

Baş vurumuz kabul edildikten sonra Ulusal ajanstan ilgili kişiler gerekli formları oluşturmak ve projelerin yürütüleceği ortamı görmek üzere 2 şubat 2018 tarihinde kurumumuzu ziyaret ettiler.

Ulusal Ajans ve Koordinatör kuruluş temsilcilerinin kurum ziyaretleri

Bu tarihten kısa bir süre sonra Türk Kooperatifçilik Kurumunun, bundan böyle Erasmus + Gençlik Programı kapsamında akredite gönüllü kurum ve kuruluşu olarak European Youth Portal dahilindeki veri tabanında yer alacağı, tarafımıza bildirildi.

Akreditasyon usul ve esaslarını düzenleyen yönetmeliğin ilgili hükmü uyarınca;

“Akredite edilerek veri tabanında yer alan akredite kurum ve kuruluşlar, düzenlenecek akreditasyon eğitimlerinden birine davet edilir.

Bu eğitimlerde, Ulusal Ajansın yapısı, Erasmus + Programının yapısı, Avrupa Gönüllü Hizmeti’nin felsefesi, amaç ve hedefleri, akredite kuruluşların görev ve sorumlulukları, akreditasyon ve sonrasındaki hibe başvurusu süreçleri ve raporlama yükümlülüklerine ilişkin bilgi verilir.”

Bütün katılımcı örgütlere online olarak gönderilen başvuru formu doldurulduktan sonra Türk Kooperatifçilik Kurumunun da proje sorumlusu, yapılacak eğitime davet edilmiştir.

Söz konusu eğitime, başvuru formunda belirtilen Proje Sorumlusu katılmayan kuruluşların akreditasyonları, Proje Sorumlusu davet edildiği akreditasyon eğitimlerinden birine katılana kadar askıya alınır hükmü gereği ilk eğitime Kurumumuzun Proje sorumlusu olan **Prof. Dr. Nurettin Parıltı** katılmıştır.

Akreditasyon eğitimi; Avrupa Birliği Bakanlığı - AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı tarafından 6-9 Mart 2018 tarihleri arasında Antalya ilinde **“Erasmus+ Yeni Akredite Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Akreditasyon Eğitimi”** düzenlemiştir.

Eğitim programı ulusal ajans tarafından hazırlanan program çerçevesinde Antalya ilinde Aska Lara Otelde 6 mart Salı günü öğleden sonra başlamış ve 10 mart Cuma günü öğlene kadar devam etmiştir.

Eğitime başta üniversiteler olmak üzere bazı kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarından oluşan toplam 40 farklı örgütü temsilen çok sayıda temsilci katılmıştır

Eğitim programında aşağıdaki hedeflere ulaşılması amaçlanmıştır:

- Yeni akredite kurum ve kuruluşları proje başvuru sürecine hazırlamak,
- 2018 yılı program kılavuzundaki değişiklikler hakkında bilgi vermek,
- Gönüllük projelerindeki Aktörlerin Hak ve Sorumlulukları hakkında bilgilendirme yapmak,
- Alana ilişkin uygulama örnekleri paylaşmaktır.

Eğitim aşağıdaki uzmanlar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Türkiye Ulusal Ajansı

Aydın ÖKSÜZ - AGH Program Uzmanı

Eğitmen Takımı

AYTAÇ UZUNLAS-Eğitmen

Serap BİLAL-Eğitmen

Programa gösterilen ilginin oldukça yoğun olması nedeniyle 7 mart Çarşamba akşamı 7 adet proje grubu oluşturularak saat 18.00 den saat 22.00 ye kadar gruplara verilen konularda bir proje

önerisi yazılması istenmiş ve o günkü program gece 22.00 de tamamlanmıştır.

Oldukça verimli gerçekleşen eğitim aşağıdaki program çerçevesinde yürütülmüştür.

Saat	06 Mart 2018	7 Mart 2018	8 Mart 2018	9 Mart 2018
07:30 09:30	VARİŞLAR			
09:30 11:00		Gönüllü Yönetimi ve Gönüllülük projelerindeki Aktörlerin Hak ve Sorumlulukları	Teknik Bilgilendirme I (Proje Başvuru Formu Simülasyonu I)	AYRILIŞLAR
11:00 11:30				
11:30 13:00		Gönüllülük Projelerinde Lojistik Düzenlemeler I	Teknik Bilgilendirme II (Başvuru Formu Simülasyonu I)	
13:00 15:00				
15:00 16:30	Açılış & Tanışma Program Sunumu & Eğitime İlişkin Lojistik Düzenlemeler Hakkında Teknik Bilgilendirme, Katılımcılardan Beklentiler	Gönüllülük Projelerinde Lojistik Düzenlemeler II	Teknik Bilgilendirme III Online Sistemler (ECAS, MOBILITY TOOL, TURNA, OLS, YOUTHPASS, CIGNA, EUROPEAN YOUTH PORTAL)	
16:30 17:00				
17:00 18:30	2018 Yılı Program Kılavuzu Gönüllülük Projeleri Programı ve Felsefesi Katılımcı Kuruluşların Tanıtımı	AGH Projelerinde Örnek Uygulamalar ve Kalite	Soru ve Cevaplar & Eğitim Programının Değerlendirmesi	
19:00 20:30				
20:30 22:00	Serbest Gece	Serbest Gece	Serbest Gece	

Eğitim programı

8 mart Perşembe günü öğleden sonraki programda sertifika töreni düzenlenmiş katılımcılara sertifikaları sunulmuştur.

Sertifika Töreni

Bazı katılımcılar Perşembe akşamı ayrılmak zorunda kaldıklarından kapanış töreni Perşembe akşamı gerçekleştirilmiştir.

Cuma sabahı kahvaltıdan hemen sonra programın genel değerlendirme toplantısı yapılarak program sona erdirilmiştir.

Türk Kooperatifçilik Kurumu olarak ev sahibi türünde elde ettiğimiz akreditasyonun hayırlı olmasını dileriz.

KOOPERATİF GENEL KURUL TOPLANTILARININ BİRLEŞTİRİLEREK YAPILMASI

*Seçkin CENKİŞ**

I - Giriş

Kooperatifler, birlikte hareket etme, dayanışma ve ihtiyaçları ortaklaşa giderme amaçlarıyla uzun yıllardır faaliyet göstermektedirler.

Özü itibariyle kooperatifler, ortak ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlar veya istekleri müşterek sahip olunan ve demokratik olarak kontrol edilen bir işletme yoluyla karşılamak üzere gönüllü olarak bir araya gelen insanların oluşturduğu kuruluşlardır.

Küçük birikimlerin veya girişimlerin birleşerek büyük aktörlere dönmesi bakımından etkili rol oynayan kooperatiflerin kendine özgü özellikleri bulunmaktadır.

İhtiyaçlarını gidermek amacıyla bir araya gelen ortakların tamamının bütün faaliyetleri bilmesi, karar vermesi ve uygulaması mümkün olmadığından yönetim kurulları seçilmekte ve bu fonksiyonları yerine getirmektedir.

Bununla birlikte kooperatifin sahibi olan ortakların yönetim kurulunu izlemesi, gerekli kararları alması ve hesap sorması bakımından genel kurul toplantıları yapılmaktadır.

Kooperatiflerde düzenli olarak yapılan, faaliyetlerin görüşüldüğü, finansal tabloların ve yönetim kurulu üyeleri ibralarının kabul edildiği genel kurullar ile ilgili olarak mevzuatta bazı değişiklikler yapılmıştır. Burada kooperatif genel kurullarının birleştirilerek yapılması hususundaki yeni durum üzerinde durulmaktadır.

II - Genel Kurul Toplantılarının Birleştirilerek Yapılması

Kooperatif ortaklarının bir araya geldikleri genel kurul toplantıları, olağan ve gerektiğinde olağanüstü olarak yapılır. Her ortakların kaynağını kanun ve anasözleşmeden alan hakları bulunmaktadır.

***Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü Daire Başkanı**

Bu hakların önemli bir bölümü genel kurul toplantıları ile ilgili olup, bunlara genel kurul toplantılarına katılma, bu suretle bilgi edinme, finansal tabloları ve diğer raporları inceleme, oy kullanma, seçme ve seçilme, dava açma, gündeme madde ilave etme gibi konular örnek olarak verilebilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 45'inci maddesinde son yapılan değişiklikten önce, **“Genel kurul olağan ve gerektiğinde olağanüstü olarak toplanır. Olağan toplantının her hesap devresi sonundan itibaren 6 ay içinde ve en az yılda bir defa yapılması zorunludur.”** hükmü bulunmaktaydı.

Öte yandan, Kanunun 26'inci maddesine göre, **“Üç ay evvel ortak olmayanlar hariç her ortak genel kurula katılma hakkına sahiptir. Yapı kooperatiflerinde genel kurul toplantılarına katılmak için bu şart aranmaz.”** hükmü bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanunun 4. maddesinde; **“Genel kurullara katılma hakkına sahip ortaklarda aranacak şartlar örnek anasözleşmelerde belirlenir.”** hükmüne yer verildiğinden bu tür kooperatiflerde hangi ortakların genel kurula katılma hakkının bulunduğunu anlamak için kooperatifin anasözleşmesine bakılmalıdır.

Tarım satış kooperatifi anasözleşmesine göre, ortakların genel kurul toplantılarına katılma hakkına sahip olabilmesi için belli şartları taşıması gerekmektedir.

Bir ortağın genel kurula katılabilmesi için, genel kurul toplantı tarihinden en az 20 gün önce müteselsil kefillikten doğanlar dahil vadesi gelen borçlarını tamamen ödemiş, genel kurulda bilançosu görüşülecek hesap dönemine (olağanüstü genel kurul toplantılarında ise tamamlanmış en son hesap dönemine) ait rekolte beyannamesini vererek, ürün teslim taahhüdünde bulunmuş ve teslimini taahhüt ettiği ürünün (taahhüt ettiği ürün sayısı birden fazla ise bu ürünlerden her birinin) en az % 50'sini teslim etmiş olması şarttır.

Kooperatif yönetim kurulu, doğrudan veya bağlı olunan Birliğin önerisiyle, ilgili hesap dönemi için asgari ürün teslim etme oranını değiştirmişse, ortağın genel kurula katılabilmesi için ilgili hesap döneminde kooperatif yönetim kurulunun belirlediği oranlarda ürün teslim etmiş olması gereklidir.

Bu kapsamda; kooperatiflerde her ortak, üç ay evvel ortak olmak şartı ile genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip bulunmaktadır.

Konut yapı kooperatifleri, toplu işyeri yapı kooperatifleri, küçük sanayi sitesi yapı kooperatifleri gibi yapı kooperatiflerinde ise ortak olunan tarihe bakılmaksızın mevcut her ortak genel kurula katılma hakkına sahiptir.

Ancak tarım satış kooperatiflerinde genel kurul toplantısına katılmak için borcu olmamak, ürününü belli oranda kooperatifine vermiş olmak gibi şartlar bulunmaktadır.

Genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip olan ortaklar, aynı zamanda genel kurulda yapılan görüşmelere katılma, düşüncelerini açıklama, soru sorma, önerge verme, yönetim ve denetim kurullarının ibrası ve diğer konularda oyunu kullanma, yönetim kurulu üyeliğine, denetim kurulu üyeliğine, genel kurulda divan başkanlığına seçilme ve bunları seçme haklarına da sahiptir.

Kooperatif genel kurulu, yönetim kurulunca toplantıya çağrılır.

Gerekli hallerde, kooperatifin ortağı bulunduğu üst birlik ve tasfiye kurulu veya tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptir. Genel kurul bu şekilde toplanamadığı takdirde Bakanlıkça toplantıya çağrılabilir.

Ayrıca, 4 ortak az olmamak kaydıyla genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip ortakların 1/10'unun isteği halinde, genel kurul 10 gün içinde yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılır.

Kooperatif yönetim kurulu, her genel kurul toplantısından önce genel kurula katılma hakkına

sahip ortakların bilgilerini içerir bir ortaklar cetveli hazırlamakla yükümlüdür. Yönetim kurulunca imzalanan bu cetvelin denetçiye verilmesi ve kooperatif merkezinde ortakların görebileceği bir yere asılarak ortakların incelemesine sunulması gerekmektedir.

Ortakların bu inceleme hakkı hiçbir şekilde engellenemez ve inceleme için ortaklara gerekli her türlü kolaylık ve imkânın sağlanması gerekir.

Genel kurul toplantıları ile ilgili açıklanan hükümler geçerli olarak devam etmekle birlikte, 01/07/2017 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 7033 sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 9'uncu maddesi ile 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 45'inci maddesinin birinci fıkrasının sonuna, ***“Ancak, usul ve esasları ilgili Bakanlıkça yapılacak düzenlemede gösterilmek üzere; kooperatif üst kuruluşuna ortak olunması ve genel kurul toplantısının gündemine konuyla ilgili madde konulması şartıyla, olağan genel kurul toplantıları en fazla üç hesap dönemini kapsayacak şekilde ve birleştirilerek yapılabilir.”*** hükmü eklenmiştir.

Bu konu ile ilgili olarak, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından ortak bir Tebliğ hazırlanmış ve ***“Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının Olağan Genel Kurul Toplantılarının Birleştirilerek Yapılması Hakkında Tebliğ”*** ismiyle 31/10/2017 tarihli Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anılan Tebliğ ile kooperatif ve üst kuruluşlarınca, olağan genel kurul toplantılarının en fazla üç hesap dönemini kapsayacak şekilde birleştirilerek yapılmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Buna göre, üst kuruluşla ortak olan kooperatifler, olağan genel kurul toplantılarının birleştirilerek yapılmasına dair ayrı bir gündem maddesini genel kurul çağrılarında belirtecekler, bu gündemi görüşerek kabul etmeleri şartıyla, olağan genel kurul toplantılarını iki veya üç hesap dönemini kapsayacak şekilde erteleyip birleştirmek suretiyle yapabilir.

Genel kurul toplantısında birleşik genel kurul yapılmasına dair gündem maddesinin reddedilmesi halinde, bu konunun sonraki genel kurul toplantılarında yeniden görüşülme imkanı bulunmaktadır.

Dolayısıyla iki veya üç hesap dönemi genel kurul toplantılarını birleştirme kararı geçmişe doğru değil geleceğe yönelik olarak yapılabilecektir.

Ayrıca, birleştirme süresi yönetim kurulu ve denetçilerin geriye kalan görev süresini geçemeyecek ve birleşik genel kurul yapılması süre bitiminde aynı usulle karar alınması halinde tekrarlanabilecektir.

Birleşik genel kurulda çağrı ve ortaklar listesi mevcut ortaklara göre yapılacaktır.

Öte yandan, olağan genel kurul toplantılarını birleştirme kararı alan kooperatiflerin, bilanço, gelir-gider cetveli, tahmini bütçe, yönetim kurulu faaliyet ve denetçi raporlarını her bir hesap devresi sonundan itibaren 6 ay içinde il müdürlüğüne ve kooperatifin ortağı olduğu üst kuruluşla vermeleri gerekmektedir.

Yine gelecek hesap dönemlerine ilişkin tahmini bütçelerin birleştirme süresini kapsayacak şekilde her yıl için hazırlanarak, birleştirme kararının görüşüleceği genel kurul toplantısında karara bağlanması gerekmektedir.

Bu hususta önemli bir konu da ibraların nasıl gerçekleştirileceğidir.

Birleşik genel kurulda, birleştirilen her bir hesap devresine yönelik raporlar ve ibralar ayrı ayrı görüşülür ve kararlar verilir. Herhangi bir hesap dönemine yönelik ibra edilmeyen yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler bu organlara aynı genel kurulda tekrar seçilemezler.

Olağan genel kurul toplantılarını birleştirme kararı alan kooperatiflerin Tebliğdeki hükümlere aykırı anasözleşme hükümleri, birleştirme süresince uygulanmayacaktır.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasının üçüncü bendinde sayılan suçlarla ilgili olarak yönetim kurulu üyeleri hakkında kamu davası açılması veya yukarıda açıklanan birleştirme ile ilgili Tebliğ hükümlerine aykırı hareket edilmesi halinde birleştirme şartları kaybedilir ve genel kurul olağan toplantıya çağrılır.

Yine, üst kuruluşlar tarafından, ortaklıktan çıkma ya da çıkarılma suretiyle üst kuruluş ile ortaklık ilişkisi sona eren kooperatiflerin Ticaret İl Müdürlüğüne bildirilmesi gerekmektedir.

III - Sonuç

Son dönemde yapılan bu tür düzenlemeler ile genel kurul toplantılarının birleştirilerek iki veya üç hesap dönemini kapsayacak şekilde yapılmasının, kooperatiflerin genel kurullarla ilgili masraflarının azalması bakımından faydası bulunmaktadır.

Bununla birlikte, ortakların ihtiyaçlarının uygun şekilde giderilmesi noktasında önemli işlevleri olan kooperatiflerin kuruluş amaçları doğrultusunda faaliyetlerini sürdürebilmeleri, rasyonel işletmecilik ve kooperatifçilik ilkeleri dikkate alınarak iyi bir şekilde yönetilmeleri yanında, ortakları tarafından da sürekli denetim ve gözetim altında tutulmasına bağlıdır.

Bu çerçevede genel kurul toplantılarına katılımın artırılmasına, buralarda ortakların aktif olmalarının sağlanmasına, eleştirel bir bakış açısı ile yapılan iş ve işlemlerin sorgulanmasına, seçme ve seçilme haklarının kullanılmasına, kararların mevzuata uygun olarak alınmasına ve alınan kararların takip edilmesine dikkat edilmesi gerekir.

Dolayısıyla, bir veya birden fazla hesap dönemini kapsayan genel kurul toplantılarına bu bakış açısı ile bakılması, bilanço, gelir-gider cetveli, tahmini bütçe, yönetim kurulu faaliyet ve denetçi raporlarının her bir hesap devresi için aynı şekilde hazırlanması ve genel kurulların faaliyetlerin değerlendirildiği önemli bir organ olarak görülmeye devam edilmesi gerekmektedir.

KOOPERATİF ORTAKLIĞINA GİRİŞ ŞARTLARI

Özdem SATICI TOPRAK*

I - Giriş

Özel hukuk tüzel kişisi olan kooperatifler gerçek ve tüzel kişilerce kurulur.

Bir kooperatifin kurulabilmesi için gerekli asgari ortak sayısı 7 olmakla birlikte kurucu ortak sayısı bazı kooperatif türlerinde farklı olabilmektedir.

Gerek kurucu ve gerekse sonradan ortak olanların taşımaları gereken ortaklık şartları arasında bir farklılık bulunmamaktadır.

1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nda ortakların taşınması gereken genel nitelikteki şartlara yer verilmiş ve özel şartların kooperatif ana sözleşmeleri ile belirlenmesi benimsenmiştir.

Bu durum, ülkemizdeki kooperatiflerin tarımdan sosyal hizmet veya tüketim sektörüne kadar geniş bir yelpazede faaliyet göstermelerinin doğal bir sonucudur.

Dolayısıyla genel şartlar tüm kooperatif türleri için aynı iken ortaklarda aranacak özel şartlar her kooperatifin türüne göre farklılık göstermektedir.

II - Genel Ortaklık Şartları

Kooperatife ortak olmak kişiyi borç altına koyacak işlemler arasında olduğundan, kooperatife ortak olacak gerçek kişilerin fiil ehliyetine¹ diğer bir ifadeyle medeni hakları kullanma yeterliliğine sahip olmaları gerekmektedir.(*TMK Md.9, KK Md.8/1*)

Medeni Kanunumuza göre kişinin fiil ehliyetinin olabilmesi için üç unsurun bir arada bulunması gerekmektedir.

Buna göre, kişinin ergin yani on sekiz yaşını doldurmuş olması, mümeyyiz yani ayırt etme gücüne sahip bulunması ve ayrıca kısıtlı yani akıl hastalığı veya akıl zayıflığı, savurganlık, alkol

***Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı**

1) Türk Medeni Kanunu'nun 9. Maddesine göre fiil ehliyeti, kişinin kendi fiilleriyle hak edinebilmesi ve borç altına girebilmesidir.

veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim nedeniyle vesayet altında olmaması ya da bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkum olma durumu olmaması gerekmektedir.(*TMK Md.10,11,405, 406, 407*)

Kooperatife girecek kişinin ortaklık ilişkisinin kurulması esnasında şartları taşıması gerekmekte olup, bu şartları taşımadan kooperatife giren bir kimsenin ortaklığı hukuken batıl olacaktır.

Öğretide on sekiz yaşını doldurmadan kooperatife giren bir kişinin ortaklığının baştan itibaren hükümsüz olduğuna hükmedilen kararlar mevcuttur².

Bununla birlikte evlenme kişiyi reşit kıldığından (*TMK Md.11/2*) 18 yaşından küçük olmakla birlikte resmi olarak evli olan kişilerin ergenlik şartını sağlamış olmaları nedeniyle kooperatif ortaklığına girmelerine bir engel bulunmadığı düşünülmektedir.

II - Özel Şartlar

Belirttiğimiz üzere, ortaklarda aranacak özel şartlar her kooperatifin türüne göre farklılık göstermektedir.

Özel şartlar kooperatif ana sözleşmesinde yazılı olması gereken zorunlu unsurlardan olup, ortakların bu şartları taşıyıp taşımadıklarını araştırmak görevi kooperatif yönetim kurulu üyelerine verilmiştir. (*KK Md.4, 8/2*)

Ortaklık için aranacak özel şartlarla ilgili olarak ana sözleşmelere bakıldığında, karşılıklı sigorta kooperatiflerinde kooperatifin faaliyet gösterdiği sigorta branşlarından en az birinde sigorta işlemlerini kooperatife yaptırmayı taahhüt etmek ve yaptırmak; esnaf sanatkarlar kredi ve kefalet kooperatiflerinde 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununa göre kurulmuş meslek odasına kayıtlı esnaf veya sanatkâr olmak, iş veya ikamet yeri kooperatifin çalışma bölgesi içinde bulunmak, aynı zamanda başka bir Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi ortağı olmamak; hizmet dayanışma kooperatiflerinde bir temsilcinin referansına sahip olmak, temin-tevzi kooperatiflerinde kooperatif tarafından temin ve tevzi edilen ürün ve mesleki ihtiyaç maddeleri üzerinde çalışan ve bu maddeleri kullanan meslek erbabı olmak; tarım satış kooperatiflerinde kooperatifin çalışma konusu ürünler üzerinde kendisi veya başkası nam veya hesabına ticaret veya komisyon işi yapmamak, bu ürünler üzerinde çalışan bir şirketin yöneticisi veya yetkilisi olmamak, bu şirket namına ürün alımı yapmamak, faizle para veya mal olarak kredi vermemek, kooperatifin çalışma bölgesinde kooperatifin iştigal konusuna giren ürünlerden birinin üreticisi olmak, birliğin çalışma bölgesinde aynı amaçla kurulu başka bir tarım satış kooperatifine ortak olmamak, bir ortağın üretimdeki kazançları müşterek olan aile fertlerinden olmamak gibi şartların arandığı görülmektedir.³

Yapı kooperatiflerine ortak olacak gerçek kişilerde genel şartların haricinde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak veya yabancı uyruklu olmakla birlikte 2644 Sayılı Tapu Kanunu veya yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre Türkiye’de gayrimenkul edinmesine imkan sağlanmış kişilerden bulunmak⁴ ; tarım kredi kooperatifi ortağı olacak olanlarda ise Kooperatifin çalışma alanı içinde, tarımsal üretim yapması veya Merkez Birliğince tespit edilecek esas ve ölçülerde büyük ve küçükbaş hayvancılık, kümes hayvancılığı, seracılık, arıcılık, ipekböcekçiliği, balıkçılık, yaş meyve ve sebze üreticiliği ve benzer konulardan herhangi birinde üretim faaliyetinde bulunmak, aynı zamanda başka bir tarım kredi kooperatifinde ortak olmamak, ortak mahsulleri üzerinde ticaret ve komisyon işi yapmamak, faizle para veya mal olarak kredi vermemek, Tarım kredi kooperatifleri,

2) Y.11.HD.E.1996/111 K.1996/1290 T.04/03/1996

3) <http://koop.gtb.gov.tr/data/5491743af293703cbcd0b43/21-%20Tar%C4%B1m%20Sat%C4%B1%C5%9F%20Kooperatif%20%C3%96rnek%20Anas%C3%B6zle%C5%9Fmesi.pdf>

4) <http://yapikooperatifportal.csb.gov.tr/portal/repository/pdf/1.pdf>

bölge birlikleri ve Merkez Birliği personeli olmamak gibi özel şartların taşınması gerekmektedir.⁵

III - Tüzel Kişilerin Ortaklığı

Tüzel kişiler de kooperatiflere ortak olabilirler. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda 2004 yılından önce sadece kamu tüzel kişileri, kamu iktisadi teşebbüsleri, dernekler ve kooperatiflerin ortaklığına izin veriliyor iken anılan yılda yapılan değişiklikle tüm özel hukuk tüzel kişilerinin ortak olmalarının yolu açılmıştır.

Düzenlemenin Anayasa'nın 2, 11, 90 ve 171. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle muhalefet partisi milletvekilleri tarafından Anayasa Mahkemesi'ne yapılan başvuru anılan mahkemenin 02/05/2008 tarihli kararı ile oybirliği ile reddedilmiştir.⁶

Bu değişiklikle birlikte özellikle ticaret şirketlerinin kooperatiflere ortak olmaları mümkün hale gelmiştir.(KK Md.9)

Bununla birlikte, bazı kooperatif türlerinde tüzel kişilerin ortaklığı imkanı bulunmamaktadır.

Örneğin esnaf sanatkarlar kredi ve kefalet kooperatiflerinde ortak olacak kişilerin esnaf ve sanatkar olması gerektiğinden tüzel kişiler bu kooperatiflere ortak olamayacaklardır.⁷

Dernekler, belediyeler, köyler, kamu iktisadi teşebbüslerinin ortaklığının mümkün olduğu değişiklikten önce de açıkça⁸ belirtilmiştir.

Özel hukuk tüzel kişisi olan vakıfların ticaret şirketlerine ortak olmasına bir engel bulunmadığından, bu kuruluşların da kooperatiflere ortak olabilecekleri (5737 sayılı VK Md.4, 26/1), 5174 sayılı Kanun'a tabi kamu kurulu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sendikaların özel kanunlarında kooperatife ortak olmalarına men eden bir hüküm olmadığından bu kuruluşların da ortaklığının mümkün olduğu anlaşılmaktadır.(5174 sayılı TOBBOK Md.55/1)

Kanun'da tüzel kişilerin ortaklık şartları ile ilgili ayrı bir düzenlemeye gidilmemiştir.

Dolayısıyla, gerçek kişiler için aranan ortaklık şartlarının tüzel kişiler için de aranması, buna göre, tüzel kişilerin kooperatife ortak olabilmesi için genel şartlar olan fiil ehliyetini taşımaları gerekmektedir.

Türk Medeni Kanunu'nda tüzel kişilerin, cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehil oldukları, kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip olmakla, fiil ehliyetini kazandıkları belirtilmiştir.(TMK Md.48-49)

Tasfiye halinde tüzel kişilik sona ermediğinden(TTK Md.533/2) tasfiye halindeki tüzel kişilerin fiil ehliyeti sona ermeyecek, ancak tüzel kişiliğin temsili tasfiye amacıyla sınırlı olmak üzere tasfiye kurulu üyelerince yerine getirileceğinden⁹ bu durumdaki tüzel kişilerin ortaklıkları tasfiye nedeniyle son bulmayacaktır.

Ancak tasfiye sonucunda örneğin bir ticaret şirketinin ticaret unvanının sicil kayıtlarından terkin

5) <http://www.tarimkredi.org.tr/images/haberler/2016/anasozlesme/tarim-kredi-koop-anasozlesmesi.PDF>

6) <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/07/20080701-14.htm>

7) <http://koop.gtb.gov.tr/data/54917524f293703cbcde0b46/24-ESNAF%20VE%20SANATKARLAR%20KRED%C4%B0%20VE%20KEFALET%20KOOPERAT%C4%B0F%C4%B0%20ANAS%C3%96ZLE%C5%96MES%C4%B0.pdf>

8) 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 9. Maddesinin 21/04/20004 tarih ve 5146 sayılı Kanun'la değişmeden önceki halinde, özel idareler, belediyeler, köyler gibi kamu tüzel kişileri ile cemiyetler ve dernekler, kamu iktisadi teşebbüsleri ve kooperatiflerin amaçları bakımından ilgilendikleri kooperatiflerin kuruluşlarına yardımcı olacağı, önderlik edeceği ve ortak olabileceği belirtilmiştir.

9) Y.H.G.K.2011/17-770E, 2012/108 K.

edilmesi (*silinmesi*) halinde tüzel kişilik sona ereceğinden ve dolayısıyla fiil ehliyeti de ortadan kalkacağından şirketin kooperatif ortaklığı da hitam bulacaktır.

Dolayısıyla, tüzel kişi ortakların kanunen gerekli organlarının teşekkül etmesiyle fiil ehliyetini kazandıklarını ve kooperatif ortaklığı için tüzel kişilerce yapılacak başvuruda bu şartın aranması gerektiğini söylemek mümkündür.

Tüzel kişi ortakların özel şartları taşıyıp taşımadıkları ise kooperatif ana sözleşmesinde yazılı hükümlere göre değerlendirilecektir.

Kooperatiflere ait örnek ana sözleşmelerde tüzel kişi ortaklar için ayrı bir şart belirtilmemiş; tarım kredi kooperatiflerine ait ana sözleşmelerde ise ortak olmak isteyen tüzel kişilerin Kooperatifin çalışma alanı içerisinde faaliyet göstermesi, aynı zamanda başka bir tarım kredi kooperatifinin ortağı olmaması, yetkili organlarınca ortaklığa ilişkin karar alınması ve söz konusu kararın bir suretinin kooperatife ibraz edilmesi, tarımsal amaçlı kooperatifler hariç, ortak mahsulleri üzerinde ticaret ve komisyon işi yapmaması, faizle para veya mal olarak kredi vermemesi gibi şartları taşıması gerektiği düzenlenmiştir.¹⁰

IV - Sonuç

Kooperatif ortaklığı için gerçek ve tüzel kişilerin belirli şartları taşımaları gerekmektedir. Tüm kooperatif türlerinde gerek gerçek ve gerekse tüzel kişilerin öncelikli ortaklık şartı fiil ehliyetine sahip olmalarıdır.

Bu şart ortaklık için gerekli olmakla beraber yeterli değildir.

Zira ortak olabilmenin her kooperatif türüne göre değişen özel şartlarının da sağlanması gerekir.

Bu şartlar her kooperatifin ana sözleşmesinde düzenlenmekte olup kooperatifin işgal konusuna göre farklılıklar göstermektedir.

Ortaklık şartlarının ortaklığa girişte sağlanması kadar ortaklığın devamı süresince de muhafaza edilmesi şart olup, bu şartların sağlanıp sağlanmadığını araştırma yükümlülüğü yönetim kuruluna aittir.

Söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde kooperatif yöneticilerinin cezai sorumlulukları doğacağından gerek kooperatife giriş aşamasında ve gerekse belirli periyotlar halinde ortakların ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarının gözden geçirilmesi ve şartları kaybetmiş olanların ortaklıklarına yönetim kurulunca son verilmesi gerekmektedir.

10) <http://www.tarimkredi.org.tr/images/haberler/2016/anasozlesme/tarim-kredi-koop-anasozlesmesi.PDF>

ADAP KİTAPLARINA VE SEYYAHLARA GÖRE OSMANLI'DA MİSAFİR AĞIRLAMA

*Mert Can Erdoğan**

Osmanlı düşüncesinde sofrada adabına yönelik ilk kapsamlı eser Mercimek Ahmed'in *Kabusname* çevirisiydi. Eserde ev sahibinin ve misafirliğin adap kaideleri detaylı bir şekilde yazılmıştı. Buna göre eğer misafir yemek vaktinde geldiyse öncelikle yemek sunulmalı ve misafirle oturularak sohbet edilmeliydi. Misafir eve girdiğinde ayakta karşılanmalı sofraya kadar kendisine eşlik edilmeli ve oturacağı yer kendisine gösterilmelidir. *Kabusname*'ye göre konunun ev sahibi üzerindeki hakkı kutsaldır. Bu durumu izah etmek için Halife Mutasım hakkında bir hikâye anlatan esere göre, katli vacip olan bir suçlu öldürülmeden önce son bir dilekte bulunmak ister. Kendisine dileği sorulunca bir bardak su ister ve suyunu içtikten sonra halifenin maiyetinde bulunanlara ben artık suyunuzu içtim ve sizin konunuz oldum; dininize göre konunuza nasıl davranmanız icap ederse bana da öyle davranın der. Bu sözleri işiten Mutasım konuk hakkının kutsal ve saygıdeğer olduğunu ifade ederek suçluyu azat ederek suçunu bağışlar.¹

Bir kimsenin dostunu gönül almak için ziyarete giderken yanında salkım saçak hizmetkâr veya miskin bir takım insan götürmesi caiz değildir. Çünkü bunların mevkileri düşük hizmetkârlar derecesindedir ve konuşurken kendilerini adam yerine koyup, sofrada kurulduğunda herkesten önce yemeğe otururlar ve bulduklarına takılırlar, nerede bir ziyafet olduğunu duysalar bir yolunu bulup ziyafeti kaçırmazlar. Bunun gibileri yanına alıp ziyafete gitmek çok çirkin bir harekettir².

Ziyaret etmenin bir de zamanı vardır. Bir devlet adamını öğleden önce öğleyin veya ikinci zamanı mı ziyaret etmeli bunu onun durumuna göre yoklamalıdır, yani ne zaman neşeli ne zaman sıkıntılı ve üzgün olduğunu yoklamak gerekir. En uygunu öğleden öncedir çünkü keyif sahibi ise öğleyin yorgun ve tembel olabilir, değilse yemekten sonra ağırlık çökebilir³.

Ev sahibi misafire ikram konusunda üç defaya kadar teklif edip daha fazla etmemelidir. Misafir yemek istememeli ne varsa onunla yetinmelidir. Kendisini ev sahibi izin verse de daha fazla yemek isteyerek zillate düşürmemelidir. Çünkü bu tamahkârlıktan kaynaklanır. Yemeği ayıplamamalı ve iştahı yoksa da yer gibi yapıp, ayıplamaya benzer bir harekette de bulunulmamalıdır. Sofrada herkesten önce yemekten elini çekip kalkılmamalı, iştah yoksa şikâyet etmek yerine yer gibi

*** Araştırma Görevlisi, Kırıkkale Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.
E-mektup: historianturk@gmail.com**

1) *Keykavus Bin İskender, Kabusname, Kabalcı Kitapevi, İstanbul, 2014, s. 82-87*

2) *Şeker, Mevaid'ü'n-nefais, s. 242-243*

3) *Şeker, Mevaid'ü'n-nefais Age, s. 244-245*

yapılmalı, sofradakilerin çoğu kalkınca tam olarak doyulmasa da kalkılmalıdır. Eğer ev sahibi veya ev sahibinin teklifsiz arkadaşı konumundaysa herkes kalkınca kalkmayabilir. Ev sahibi misafirden sonra kalkmalıdır. Misafir ise ev sahibinden önce yemekten kalkmalıdır. Ev sahibi yemeğin beğenilmediğini düşünüp kırılır. Bu sebeple Kınalızade bu konuda da itidale uyulmasını ister.⁴

Thevenot Seyehatnamesi'ne göre XVI. yüzyılda İstanbul halkı kendilerini ziyarete gelen birine hoş bir ikramda bulunmak istediklerinde ona bir fincan kahve, sonra bir bardak şerbet, ardından da parfüm söylerler. Bunu şu şekilde verirler: bir köle veya uşak elinde ipek bir örtü ile gelir, bunu konuğun başına koyar, bir başkası da büyük bir buhurdan getirir, bunu sakalın ya da yüzün altına koyar, birincisi buhurdanın üstünü örtüyle örter. Bu ikramın yapıldığı kişi sakalını istediği kadar tütsületir. Bu üç ikramda bulunmak büyük bir kibarlık göstergesidir.⁵

Seyyah Thevenot'a göre Türkler görkemli ziyafetler vermezler ve bir Türk'ün servetini ziyafet sofralarında çarçur ettiği yönünde dedikodular hiç işitilmez; aza kanaat ederler ve iyi bir aşçı bu memlekette pek iş yapmaz çünkü herkes yemek pişirmeyi bilir.⁶

"Yemek saati geldiğinde yere sofranın adını verdikleri yuvarlak muşamba⁷ bir örtü serer, üzerine pilavı ve eti yerleştirir ve ekmeği parçalara bölerek herkese dağıtır, sonra sofranın çevresine terzi usulü bağdaş kurarak oturur ve sofranın çevresini dolanabilecek kadar uzun mavi bir peçeteyi hep birlikte kullanır, bizdeki '**Benedicite**' yerine geçen '**Bismillah**' dedikten sonra birer ayak uzunluğunda tahta kaşıklarla pilavlarını yerler.⁸

"Ne altın ne gümüş kaplarda yemek yerler, yine de aşağıda belirteceğimiz üzere padişahın altın tabakları vardır. Kaşıkları olmadığı zaman da pek bunu aramazlar, pilavı bir elleriyle alıp öbürüne aktarıp ağızlarına atarlar. Sıra ete gelince sofranın etrafındakilerden biri bu iş için hiç bıçak kullanmadan elleriyle parçalara böler. Sonra herkes istediği parçayı alır.⁹

Thevenot'a göre Yemek esnasında genellikle hiçbir şey içmezler ama karınlarını doyurunca ayağa kalkar ve kana kana su içerler, sonra da '**Elhamdülillah**' derler. Böylece yemek sona erer ve ellerini yıkarlar çünkü yemekten önce hiç el yıkamazlar ancak yemek bittiğinde ellerini yıkarlar.¹⁰ Normal içecekleri sudur.

Pek çok kişi şarap da içer ve şarabın Kuran tarafından yasaklandığı söylene de keyif ehli bunun sadece bir tavsiye veya nasihat olduğunu, bir buyruk olmadığını söylerler; yine de yeniçeriler ve kimseden korkusu olmayan diğer kararlı kimseler dışında kalanlar herkesin gözü önünde şarap içmezler. İçmeye başladıklarında çok içerler ve içki bedava olsa, sızincaya kadar içebilirler.

On pinte¹¹ içmekle bir tas içmek arasında bir fark olmadığını söyleyerek kendilerini savunurlar. Şarabın içine hiç su katmazlar ve katan Hristiyanlarla alay ederler çünkü bu işlem onlara gülünç gelir.¹²

Thevenot'a göre Türklerin **Boza** adını verdikleri bir başka içecekleri daha vardır, arpa veya darıdan yapılır ve bizim biramıza yakın tadı vardır, ama o kadar lezzetli değildir. ... Bunu sadece halk tabakasından insanlar içer ve fiyatı ucuzdur.

4) Ayşe Sıdıka Oktay, Kınalızade Ali Efendi ve Ahlak-ı Alai, Marmara Üniversitesi SBE Doktora Tezi, İz Yayıncılık, III. Baskı, İstanbul, 2015, s.399-400

5) Jean de Thevenot, Thevenot Seyahatnamesi, Çev. Ali Berktaş, Kitap Yayınevi, İstanbul 2014, s. 70

6) Jean de Thevenot, Thevenot Seyahatnamesi, Çev. Ali Berktaş, Kitap Yayınevi, İstanbul 2014, s. 68

7) Çadır bezi kalınlığında, mumlanarak yapılan bu örtünün asıl adı muşamma'dır.

8) Jean de Thevenot, Thevenot Seyahatnamesi, Çev. Ali Berktaş, Kitap Yayınevi, İstanbul 2014, s. 68

9) Jean de Thevenot, Thevenot Seyahatnamesi, Çev. Ali Berktaş, Kitap Yayınevi, İstanbul 2014, s. 68

10) Jean de Thevenot, Thevenot Seyahatnamesi, Çev. Ali Berktaş, Kitap Yayınevi, İstanbul 2014, s. 68

11) Sıvı ölçmekte kullanılan ve yaklaşık yarım litreye eşit eski bir ölçü birimi

12) Jean de Thevenot, Thevenot Seyahatnamesi, Çev. Ali Berktaş, Kitap Yayınevi, İstanbul 2014, s. 69

Bu içki onları sarhoş eder.¹³ "Haram saydıkları etleri de yemezler ve bu etler Yahudilerin haram saydıklarıyla aynıdır; domuz etinden eşit ölçüde tiksiniyorlar ve Türkler bırakın domuz eti yemeyi, dünyayı verseniz bu ete dokunmazlar bile.¹⁴ Son derece kanaatkardılar ve et tüketiminde ne miktar ne de kalite bakımından aşırıya kaçmazlar; arada etten üretilmiş yan ürünler satan esnafa pek ihtiyaç yoktur; yemek için yaşamayıp, yaşamak için yedikleri söylenebilir.¹⁵ İyi Türkler hiç şarap içmezler içenlere de hiç saygı gösterilmez; sarhoşluk veren bitkiler olan afyon veya coque de Levant¹⁶ çığneyenlerin de itibarları yoktur."¹⁷

Bir diğer yabancı seyyah Luigi Bassano'ya göre "... Dinlerinde yasak olduğundan, domuz eti yemezler, dolayısıyla domuz iç yağı ve yağı olmadığından birçok güzel çeşnilerden, ayrıca bizde ya da Fransızlarda olan pişirme inceliklerinden yoksundurlar.

Mutfaklarında sade yemekler bulunur ve yaz olsun, kış olsun, ezilmiş sarımsak en çok hazırladıkları çeşni türüdür. Ufak domuz yağı parçası yerine bu çeşniyi yabani etlerin arasına sıkıştırırlar. Onların müthiş derecede iyi buldukları yahniler bizim damağımız için lezzetsiz kalır. Yani onlar için yemek yemek lezzet ve bolluk değil de bir ihtiyaçtır."¹⁸

Bassano'nun anlatımına göre Yemeklerini yerde yerler, köseleden yapılmış bir masa örtüsünün üzerinde, sonra da süngerle temizlerler ve buna da 'sofra' derler.¹⁹

"Bassano'nun anlatımına göre Hristiyan, Bulgar, Rum ve Musevilere ait birçok tavernada²⁰ halka açık şarap satılır. Türkler de oralara sabah gidip akşam geç vakte kadar bütün gün boyunca kalırlar. Ayrıca onlar gün boyunca yemek yemekten, içki içmekten ve uyumaktan başka bir şey yapmazlar ve aynı zamanda İstanbul sokaklarında içkili Türkleri görmemek mümkün değildir. Aynı şekilde Pera²¹, Edirne ve Türkiye'nin diğer yerlerinde de görülür, onlar da bu içme alışkanlığına yeniliyorlar."²²

Bassano'nun anlatımına göre Sene boyunca ve farklı zamanlarda, otuz gün boyunca devamlı oruç tuttukları bir dönem seçerler ve bu dönem genellikle aralık ayı civarında olur.

Oruç dönemi başlamadan 10 gün önce bazı görevlilerin at üstünde 'hazırlanın çünkü şu günde oruç başlıyor' diye şehir boyunca bağırarak gitme âdeti vardır ve bu 10 gün boyunca sade bir hayat sürdürmeye başlamalarını isterler ve sarhoş birini bulduklarında aynı yerde ona hemen sopayla dayak atarlar.

Gündüz vakti hiç kimse ne bir bardak su içebilir ne de bir kestane yiyebilir ayrıca bu otuz gün boyunca hiç şarap içilmez. Onlar kurallara bu denli sıkı derecede uymalarına rağmen, oruç zamanında gece vakti fahişelerle birlikte yatmaya gidenler ve yemek yiyenler de eksik değildir."

13) Jean de Thevenot, Thevenot Seyahatnamesi, Çev. Ali Berktaş, Kitap Yayınevi, İstanbul 2014, s.69

14) Jean de Thevenot, Thevenot Seyahatnamesi, Çev. Ali Berktaş, Kitap Yayınevi, İstanbul 2014, s. 99

15) Jean de Thevenot, Thevenot Seyahatnamesi, Çev. Ali Berktaş, Kitap Yayınevi, İstanbul 2014, s. 110

16) Malabar'da ve Molük adalarında yetişen bir ağaçta kurutulmuş meyvelerine verilen ad; bu meyveler hem uyuşturucu hem de yem olarak kullanılır; bu yemi yiyen balık da kafayı bulurdu.

17) Jean de Thevenot, Thevenot Seyahatnamesi, Çev. Ali Berktaş, Kitap Yayınevi, İstanbul 2014, s. 110

18) Luigi Bassano, "Kanuni Dönemi Osmanlı İmparatorluğu'nda Gündelik Hayat", Yeditepe Yayınları, çev. Selma Cangı, İstanbul, 2015, s.95

19) Luigi Bassano, "Kanuni Dönemi Osmanlı İmparatorluğu'nda Gündelik Hayat", Yeditepe Yayınları, çev. Selma Cangı, İstanbul, 2015, s.121

20) Çalgılı meyhanes

21) Tarihî yarımada'nın ve Haliç'in karşısında gelişen bölge

22) Luigi Bassano, "Kanuni Dönemi Osmanlı İmparatorluğu'nda Gündelik Hayat", Yeditepe Yayınları, çev. Selma Cangı, İstanbul, 2015, s.96

23) Luigi Bassano, "Kanuni Dönemi Osmanlı İmparatorluğu'nda Gündelik Hayat", Yeditepe Yayınları, çev. Selma Cangı, İstanbul, 2015, s. 127-128

BİR ÖZELLEŞTİRME DAHA AMA NASIL?

Yavuz KOCA

Giriş

Türkiye Şeker Fabrikalarının özelleştirilmesinde, 21 Şubat 2018 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan ilanla yeni bir sürece girildi. Türkşeker'in halen sahip olduğu 25 fabrikadan 14'ünün daha özelleştirilmesinin nasıl sonuçlanacağı merakla bekleniyor.

Satışa çıkarılan fabrikaların tamamının müşteri bulması halinde, devlet elinde kalacak 11 şeker fabrikasıyla faaliyetlerini sürdürecektir.

İşin tarihi sürecine ve duygusal boyutuna baktığımızda, Cumhuriyet tarihinde ilk şeker fabrikası malum Uşak ilimizde kurulmuştur.

Fabrikanın kurucu öncülerinden, önder bir çiftçi olan Molla Ömeroğlu Nuri, soyadı kanunuyla birlikte Şeker soyadını almıştır.

Uşak Terakki Ziraat T.A.Ş. bünyesinde 1926 yılında işletmeye açılan bu fabrika özelleştirme ilanında yer verilmeyen 11 fabrika içinde bırakılmıştır.

Her ne kadar ilk kurulan Uşak Şeker Fabrikasına karşın ilk açılan Alpullu Şeker Fabrikası satılacak 14 adet şeker fabrikası içinde yer alsa da bir sanayi deyimi olan **“ilk giren ilk çıkar”** kuralı burada tersten işletilmiş ve **“ilk kurulan en son satılır”** denilerek Uşak Şeker Fabrikasının özelleştirilmesi ötelenmiştir.

İhale

T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı aşağıdaki tabloda yer alan fabrikalar, 4046 sayılı Kanun çerçevesinde ihale edilecektir. Tablo incelendiğinde son teklif verme tarihinin 3-18 Nisan 2018 tarihleri arasında yani 15 günlük bir zaman diliminde yapılacağı görülmektedir.

İhale şartname bedeli 10.000 (onbin) TL tutulmakla, ciddi olan buyursun denilmiştir.

SIRA NO	İHALE KONUSU FABRİKA	GEÇİCİ TEMİNAT (TL)	İHALE ŞARTNAME BEDELİ (TL)	SON TEKLİF VERME TARİHİ
1	Bor Şeker Fabrikası	4.000.000	10.000	03/04/2018
2	Çorum Şeker Fabrikası	5.000.000	10.000	03/04/2018
3	Kırşehir Şeker Fabrikası	4.000.000	10.000	03/04/2018
4	Yozgat Şeker Fabrikası	4.000.000	10.000	03/04/2018
5	Erzincan Şeker Fabrikası	3.000.000	10.000	11/04/2018
6	Erzurum Şeker Fabrikası	3.000.000	10.000	11/04/2018
7	İlgın Şeker Fabrikası	5.000.000	10.000	11/04/2018
8	Kastamonu Şeker Fab.	3.000.000	10.000	11/04/2018
9	Turhal Şeker Fabrikası	5.000.000	10.000	11/04/2018
10	Afyon Şeker Fabrikası	5.000.000	10.000	18/04/2018
11	Alpullu Şeker Fabrikası	3.000.000	10.000	18/04/2018
12	Burdur Şeker Fabrikası	4.000.000	10.000	18/04/2018
13	Elbistan Şeker Fabrikası	3.000.000	10.000	18/04/2018
14	Muş Şeker Fabrikası	3.000.000	10.000	18/04/2018

Diğer taraftan ihaleye iştirak için istenen geçici teminat tutarı 6 fabrika için 3 milyon TL, 4 fabrika için 4 milyon TL ve 4 fabrika içinde 5 milyon TL tutulmuş olmakla bir nevi fabrikanın değerleri hakkında bir ipucu verilmiş oluyor.

Pazarlık usulü ile gerçekleştirilecek ihalelerde işlem açık artırma suretiyle sonuçlandırılacak. İhalelere gerçek ve tüzel kişiler ile yatırım fonları ve Ortak Girişim Grupları katılabilecekken ayrı olmak şartıyla birden fazla ihaleye de birbirleriyle ilişkilendirilmeden teklif verilebilecektir.

Teklifler, Türk Lirası cinsinden verilecek olup ihale bedeli peşin veya vadeli yapılabilecektir. Eğer vadeli olarak ödeme teklif edilecek ise asgari %30'u imza tarihinde peşin, ihale bedelinin vadeye bırakılan tutarı ise azami 12 ayda bir ödenmek kaydıyla en fazla 48 ayda, eşit taksitlerle ve vade farklarıyla birlikte tahsil edilecektir.

Alıcılar için bir avantaj sayılabilecek husus, özelleştirme işlemlerinin her türlü resim, vergi, harç ve KDV'den muaf olması nedeniyle artı bir ödemeleri olmayacaktır.

Şeker Pancarının Sinerjisi

Şeker Pancarının, etki alanı, etki katsayısı ve oluşturduğu sinerji birçok tarımsal-sanayi ürünüyle kıyaslanmayacak kadar çoktur ve büyüktür. Bunlardan sadece birkaç tanesine değinecek olursak;

Şeker pancarı her şeyden önce çoklu sosyal faydaları olan, kırsal istihdama tartışılmayacak

Türkşeker'in Şeker Pancarı Verileri (2016 yılı)

	Ekim Yapan Köy Sayısı	Pancar Ekilen Alan (Dekar)	Mahsul Taşıyan Alan (Dekar)	Bedeli Ödenen Pancar (Ton)	Verim (Ton/Da)
TOPLAM	2.324	1.905.678	1.903.912	11.353.771	5,96

ölçekte katkı sağlayan, çevre dostu bir üründür.

Toprağı havalandırma ve toprak kalitesini artırma, kendisinden sonra ekilen ürünü besleme, gerek yaprakları gerekse fabrikada işlenirken elde edilen yan ürünlerden şeker pancarı posası (*ki halk arasında küspe olarak bilinir*) ve melas) hayvan beslenmesinde önemli girdilerdendir.

Dolayısıyla herhangi bir üründüş muamelesi yapılmadan önce çok boyutlu olarak düşünölmesi gerekir.

Türkşeker'in 2016 yılı verilerine göre Türkiye genelinde 2324 köyde, 1.905.678 dekar alanda ekim yapılmakta olup ortalama verim 6 Ton/dekar ve toplam üretim 11.358 bin tona yakındır.

Özel fabrikaların üretimi olan yaklaşık 8.100 bin ton üretimi de dikkate aldığımızda Türkiye'nin 2016 yılı toplam şeker pancarı üretimi 19.465 bin ton olmaktadır.

Ve şeker için kendine yeterliliğimiz de yüksektir.

Özelleştirmenin Nedeni ve Sonuçları

Evet, **TÜRKŞEKER** zarar etmektedir.

Ama neden? Neden aynı ülke topraklarında, aynı mevzuata uygun olarak üretim yapan özel şeker fabrikaları oldukça iyi sayılabilecek karlılıklarla çalışabilirken, devlet zarar etmektedir?

Asıl üzerinde durulması gereken soru budur.

Burada ilk akla gelen cevap yönetim biçimi ve atamalardır.

Konu uzmanı olmayan, üretimin ve ticaretin terminolojisini dahi bilmeyen insanlar ister hatır isterse siyasi gerekçelerle yönetimde etkin kılındığında ve hele bilmeyenler uzman görüşlerini dikkate almadığında sadece şeker sektörü değil her alanda aynı sonuçla karşılaşılabilir.

Öte yandan **TÜRKŞEKER**'i de aşan bir konu var.

Sağlığa zararlı olduğu bütün dünyada önemli ölçüde kabul gören nişasta bazlı şeker (**NBS**) için çok rahat davranıldı.

Kota konusu amiyane ifadeyle **“saldım çayıra mevlam kayıra”** misali bir süre başıboş bırakıldı. Burada Türk çiftçisinin suçu var mı? Elbette yoktur.

Lakin bütün olumsuzlarda bedeli Türk Çiftçisi ödemektedir.

Örneğin, Türkiye'de yıllar itibariyle değişmekle birlikte %15 oranında **NBS** kotası uygulanmıştır.

Bu oranı uygulayan ve tarımsal üretimde ben de varım diyen kaç ülke var dünyada?

Avrupa Birliği ortalamasının 6-7 katı bir kotaya dayanmak mümkün müdür?

Diğer taraftan, Avrupa Birliği Eylül 2017'den itibaren şeker ticaretini serbest bıraktı.

Bu tarihin üzerinden yaklaşık 6 ay geçmiş olmasına karşın bu kararın gerek dünya ülkelerini gerekse Avrupa Birliğini nasıl etkilediğini ve etkileyeceğini çok iyi gözlemlemek gerekir ki bazı tedbirler ve politika değişikliklerine daha sağlıklı karar verilebilsin.

Bu hususta diğer bir konuda kotaların dağılımındaki hassasiyettir.

Malum şekerde kota uygulaması 2001'den sonra başladı.

Eğer kota uygulaması devam edecek ise, baz alınan şartlara hassasiyetle uyulması gerekir.

Nedir onlar; üreticinin son 3 yıllık üretim ortalaması, satıcıların son 3 yıllık satış ortalaması ve yatırım halindeki fabrikaların yatırım kapasiteleri.

Hakeza yıllık 2.5 milyon tona yakın seyreden şeker üretimimizin kategorilendirilmesini de yine yeniden gözden geçirmek gerekecektir.

Tüketicinin ve iç piyasanın kullandığı şeker

(A) kategorisi, kriz ve kritik dönemler için ayrılan/tutulan şeker

(B) kategorisi ve ihracatçı sanayicilere ayrılan şeker

(C) kategorisi arasında yaşanan ve yaşanmak durumunda kalınabilecek şartlar uzun vadeli düşünülmelidir.

Geldiğimiz aşamada, Türkiye’de faaliyet gösteren 25’i devletin (14’ü özelleştirme kapsamında), 8 adedi de özel sektörün ve kooperatiflerin yönetiminde olmak üzere 33 şeker fabrikası ile tamamı özel sektöre ait olan 6 adet **NBS** üreten fabrikayı genel şeker politikası öngörülerinde bir bütün olarak değerlendirmek gerekecektir.

Aksi halde işin bir ayağı hep sakat kalacaktır.

Sonuç

Özelleştirme için yola çıkılmıştır ve devam edilecektir ancak özellikle **NBS** meselesi olmak üzere iş ve işlemler Türk çiftçisinden yana uzun badeli olarak düşünülmelidir.

Çalışanların özlük hakları hakkaniyetle gözetilmelidir. Fabrikaların, gerçekten üretim yapacakların yönetimine geçmesi için tedbirler alınmalıdır.

Şeker pancarı üretim alanlarındaki daralmanın özellikle hayvancılığa büyük darbe vuracağı bilinmelidir.

Zaten, kesif yemi ithal, hayvanı ithal, saman gibi kaba yemi bile bazen ithal, hatta çobanı bile ithal olan bir sektöre ağır bir darbe daha vurulur ve daha çok hayvan/et ithal etmek zorunda kalırız.

Sonuç olarak şunu vurgulamak gerekir ki, önemli olan şeker fabrikalarına kimin sahip olduğundan öte dünya ile rekabet edebilecek şekilde varlığını sürdürebilecek bir Türk Şeker Sanayinin var olup olmayacağıdır.

AVRUPA'DA YENİLENEBİLİR ENERJİ KOOPERATİFLERİNE PANAROMİK BİR BAKIŞ

*Hasan YAYLI**

Kalkınma ideolojisinin en önemli girdi kalemini oluşturan enerji, kamu politikalarının en temel sorun alanlarından birini oluşturmaktadır.

Enerji üretiminde kullanılan özellikle fosil yakıtların yarattığı çevre sorunları ve bu kaynaklara sahip olamayan ülkelerin ödemek durumunda oldukları ithalat miktarı ekonomi politikaları üzerinde önemli bir baskı yaratmaktadır.

Diğer taraftan fosil yakıt bazlı gerçekleştirilen enerji üretiminin çevreye olan zararları, uluslararası çevre hukuku bağlamında taraf olunan sözleşmelerden kaynaklanan yükümlülükler bakımından da önemli bir risk alanını oluşturmaktadır.

Sahip oldukları topluma karşı sorumluluk ilkesi sayesinde kooperatifler, yerel faydadan genel faydaya katkı sağlayan yenilenebilir enerji alanına yönelmiştir.

Sürekli devam eden doğal süreçlerde var olan, kaynağını güneşten, doğadan ve atık maddelerden alan yenilenebilir enerji, doğal akış ile hidrolik, rüzgar, güneş, jeotermal, biokütle, dalga, akıntı enerjisi ve gel-git gibi fosil olmayan yani tükenmeyen kaynaklardan elde edilen bir enerji türüdür.

Söz konusu kaynaklara dayalı yerel ve yenilenebilir enerji yatırımlarının, ister küçük ister büyük ölçekte, ister şehir ister kırsal alanda olsun, imece usulünün bir ürünü olarak kurulan kooperatifler çatısı altında değerlendirilmesi, sosyal ve ekonomik kalkınma hedeflerine ulaşmak konusunda önemli katkı sağlama potansiyeli taşımaktadır.

AB, gerek arz güvenliği gerekse iklim değişikliği ile mücadeledeki önemine binaen yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesini politika öncelikleri arasına almıştır.

AB, uzun vadeli bir strateji dokümanı olarak 2007 yılında yayımladığı Yenilenebilir Enerji Yol Haritası doğrultusunda, enerji arzında yenilenebilir enerjilerin payını 2020 yılına kadar %20'ye çıkarmayı hedeflemektedir.

Bu hedefe ulaşmak için üye ülkelerin yükümlülüklerini belirleyen 2009/28/AT sayılı Yenilenebilir Kaynaklardan Üretilen Enerjinin Kullanımının Teşvik Edilmesine ilişkin Direktif 25 Haziran 2009'da yürürlüğe girmiştir.

* Doç.Dr., Kırıkkale Üni. İİBF SBKY Öğretim Üyesi, hyayli@hotmail.com

2014 yılında Avrupa’da yaklaşık 2400 Yenilenebilir enerji kooperatifi tespit edilmiştir.

Bu kooperatifler eliyle yapılan yatırımların miktarı ise toplam 2 milyar avrodan fazla olduğu tahmin edilmektedir.

Avrupa’nın enerji sektöründeki kooperatifleşmede katalizör ülkesi Danimarka olup, 1970’lerin başında üç yerel Danimarkalı ailenin işbirliği yaparak kurduğu **“Middlegrunden Kooperatifi”** (rüzgâr türbini) bugün yaklaşık 8.600 üyeye sahip olup, yenilenebilir enerji sektöründe ilk enerji kooperatifi olma özelliğini göstermektedir.

Aşağıdaki grafikte 2014 yılı itibari ile Avrupa’da faaliyet gösteren yenilenebilir enerji kooperatiflerinin ülkeler bazında sayıları yer almaktadır.

Kaynak: <http://www.irena.org/EventDocs/ENERCOOP,%20People%20Power%20-%20Renewable%20Energy%20Cooperatives%20in%20Europe.pdf>

Şekilde de görüldüğü gibi Avrupa coğrafyasında yenilenebilir enerji kooperatifinin en çok olduğu ülke Almanya’dır.

81 milyonu aşkın bir nüfusa sahip olan Almanya’da her dört kişiden birisi kooperatif ortağıdır.

Bütün zanaatkarların %60’ı, perakendecilerin %75’i, fırıncı ve kasapların %90’ı, serbest çalışan mali müşavirlerin ise %65’inin kooperatif ortağı olduğu bu ülkede bir çiftçinin bir veya birkaç kooperatifte ortaklığı bulunmaktadır (gtb.gov.tr,2014:9).

Tüm alanlarda olduğu gibi yenilenebilir enerji alanında da Almanya’da kooperatif sektörü önemli bir aktördür. 2006 yılından itibaren sayıları hızla artan yenilenebilir enerji kooperatiflerinin 2016 yılı sonu itibari ile sayısı 831’i bulmuştur.

Bu artış Avrupa Birliği'nin 2020 Enerji Politikalarındaki dönüşüm ve Almanya Yenilenebilir Enerji Kanununun değişmesi ile sağlanmıştır.

Uygun girişim ve yatırım ortamı sayesinde yenilenebilir enerji alanında kooperatifleşme oranının arttığı ülkede enerji alanında kooperatifleşme yerel yönetimler eli ile teşvik edilmektedir.

Avrupa Birliği'nin (AB) enerji politikalarının üç temel amacı bulunmaktadır:

- Rekabetçi bir enerji piyasası oluşturulması,
- Enerji arz güvenliğinin temin edilmesi,
- Sürdürülebilir kalkınma temelinde çevrenin korunması.

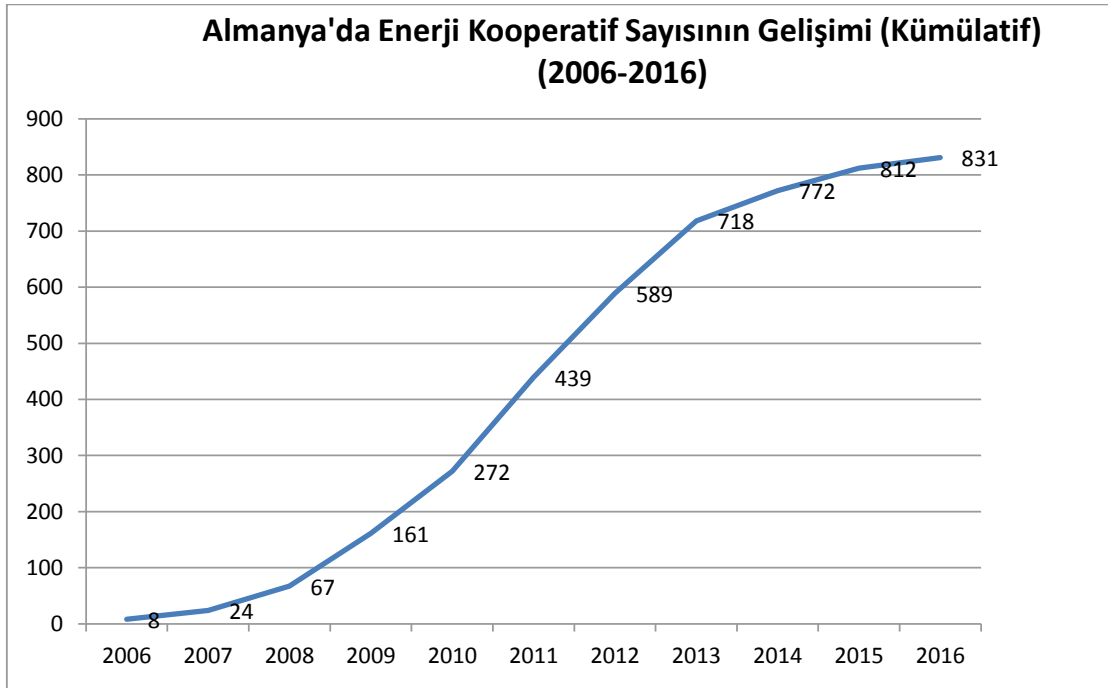
AB, enerji alanında politika oluştururken bu üç amaç arasında bir denge kurmayı hedeflemektedir.

AB mevzuatı, rekabet gücü yüksek, güvenli ve sürdürülebilir enerji piyasaları oluşturulması, tüketiciye daha fazla seçenek ve daha ucuz fiyatlar sunulabilmesi amacıyla enerji piyasalarında serbestleşmenin sağlanmasına ilişkin düzenlemeler içermektedir.

Sürdürülebilir bir enerji politikası için, iklim değişikliği ile mücadele AB'nin enerji politikasının önemli bir bileşenidir.

Bu amaçla Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve Mart 2007 tarihinde onaylanan Enerji ve İklim Değişikliği Paketi ile, 2020'ye kadar gerçekleştirilmesi öngörülen üç önemli hedef ortaya konmuştur:

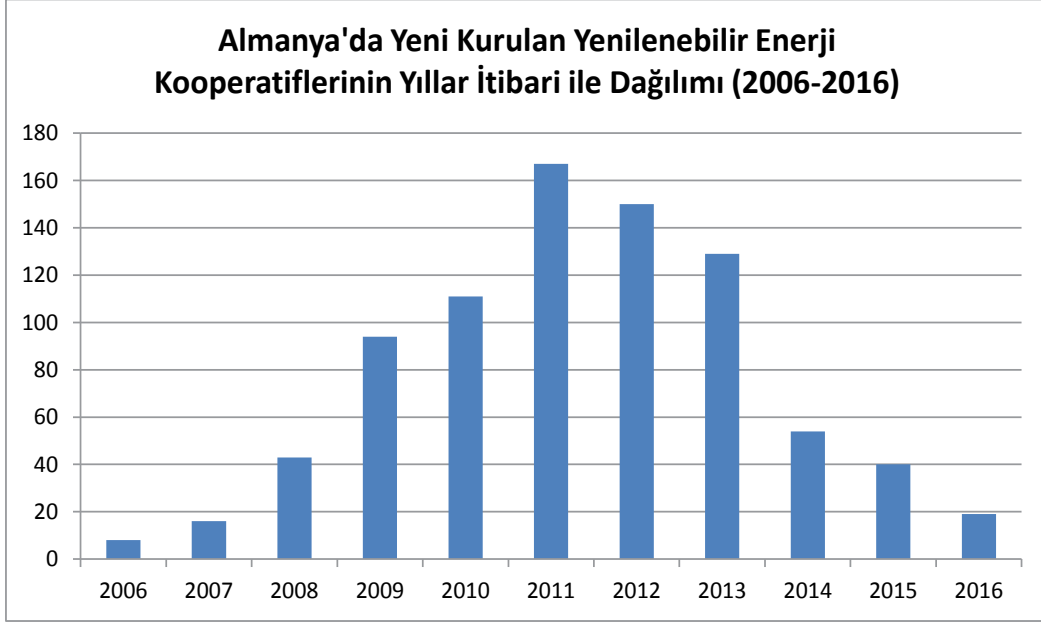
- Sera gazı emisyonlarının 2020 yılına kadar 1990 yılına oranla en az %20 azaltılması,

Kaynak: <https://www.genossenschaften.de>

- Enerji arzında yenilenebilir enerji payının 2020 yılına kadar %20'ye çıkarılması ve ulaşımda biyoyakıt kullanım oranının en az %10'a ulaşması,

- Birincil enerji tüketiminde 2020 yılına kadar %20 tasarruf sağlanması.

Almanya'da 2006 yılından bugüne kadar kurulan toplam 831 yenilenebilir enerji kooperatifinin yaklaşık 167 bin ortağa ulaştığı görülmektedir. 1.84 milyar avroluk yenilenebilir enerji yatırımının bu kooperatifler eliyle yapıldığı Almanya'da yenilenebilir enerji kooperatifleri enerji sektörünün önemli bir paydaşıdır.

Yirminci yüzyıldan itibaren, azalan enerji kaynaklarının neden olduğu enerji fiyatlarındaki yükseliş ve enerji kullanımının neden olduğu olumsuz etkileri ortadan kaldırma düşüncesi; enerji kullanımında, çevreye zarar vermeyen, yenilenebilir alternatif enerji kaynaklarının araştırılmasını ve kullanıma sunulmasını gerekli kılmış, bu yaklaşım aynı zamanda yeni bir modelin, **“enerji kooperatifleri”**nin de önünü açmıştır.

Birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkenin başta enerji ve yerel kalkınma politikalarının önemli bir uygulama aracı olarak son yıllarda hızla yayılan yenilenebilir enerji kooperatifçiliğinin Türkiye’de henüz ciddi ilerleme katedememiş olması son derece düşündürücü bir durumdur.

Zira 2005 yılında yürürlüğe giren 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun yürürlüğe girmesinin üzerinde on yıldan fazla bir zaman geçmiş olmasına ve enerji kooperatifçiliğinin örnek Anasözleşmesinin yayınlanmasının üzerinden beş yıl geçmiş olmasına rağmen ülkemizde yeteri kadar enerji kooperatifi faaliyet aşamasına ulaşamamıştır.

Dünyada hızla yaygınlaşan yenilenebilir enerji kullanımının kooperatif düzeyinde örgütlenmesine ilişkin modelin Türkiye’de henüz yeterli ilgiyi görememiş olması enerji ve kooperatif gibi son derece sorunlu iki alanın bir araya gelmiş olması ile açıklamak mümkün görünmektedir.

Enerji kooperatifleri enerji politikası ve yerel kalkınma politikası alanının ortak paydalarından biri olarak her iki politika alanının paydaşlarının birlikte politika üretmesini gerektirmektedir.

Ülkemizde enerji kooperatifçiliğinin en önemli sorunlarından biri bu noktada ortaya çıkan ve enerji mevzuatı ile kooperatifçilik mevzuatının uyumundan kaynaklanan sorunlardır.

Bu bağlamda ortaya koyulabilecek önemli bir öneri Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmeliğin 23. maddesinde yer alan tüketim birleştirme mekanizmasından enerji kooperatiflerinin muaf tutulması gerekliliğidir.

Yönetmeliğe göre **“Aynı bağlantı noktasına bağlanan veya elektrik enerjisi tüketimleri tek bir ortak sayaç ile ölçülebilen”** tüketimler yönetmelik kapsamında üretim tesisi ya da tesisleri kurabilmektedirler.

Enerji politikası açısından anlamlı ve hatta gerekli olan bu mekanizma kooperatif düzeyindeki örgütlenmeler için bir engel olarak ortaya çıkmaktadır.

Zira bu şartlar aynı şehirde ve hatta aynı semtte ikamet eden kişilerin söz konusu şartları taşımamaları sebebiyle tüketimlerini birleştirmek suretiyle kooperatif kurmalarını engellemektedir.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından enerji kooperatiflerinin kurulmasının ilk adımını oluşturan örnek anasözleşmenin hazırlanmış olması önemli bir başlangıçtır.

Ancak bununla yetinilmeyip yenilenebilir enerji üretimi, dağıtımı ve tüketiminde kooperatiflerin daha aktif ve etkin görev almalarının teşvik edilmesi gerekmektedir.

Türkiye’de dünyanın geri kalan ülkeleriyle karşılaştırıldığında yenilenebilir enerji alanının yeni yeni ilgi çeken bir alan olduğu açıktır. Ama hızla geliştirilmesi gereken bir alan olduğu da ortadadır. Bu sayede enerji sektöründe yaşanan dışa bağımlılığın en aza indirilmesi yönünde ulusal kamu politikasına katkı sağlanabilecek; ayrıca sektörün katılımcı ve demokratik bir yapı olan kooperatif düzeyinde örgütlenmesi sağlanarak şeffaf ve hesap verebilir bir duruma gelmesine de katkı sunulmuş olacaktır.

Zira yenilenebilir enerji kooperatifleri, yerel kalkınmanın sağlanmasına, sermayenin tabana yayılmasına, toplumun enerji politikalarında söz sahibi olmasına katkı sağlayan önemli ortaklık türlerinin başında gelmektedir.

Bu nedenle özellikle Almanya örneğinden hareketle yenilenebilir enerji kooperatifçiliğinin desteklenmesi, başta mevzuat olmak üzere bu alanda girişimci olmak isteyen ortaklıkların önündeki engellerin kaldırılarak kamunun rehberliğinde kooperatif girişimciliğinin yaygınlaştırılmasının teşvik edilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, “Avrupa Birliği Sürecinde Enerji Faslı”, Ankara, 2014

<http://www.dogerlihukuk.com/wp-content/uploads/2015/07/ENERJY%C4%B0-P%C4%B0YASASINDA-KOOPERAT%C4%B0FLE%C5%9EME.pdf>

<https://www.rescoop.eu/>

<https://www.genossenschaften.de/sites/default/files/Umfrage%20Energiegenossenschaften%202016.pdf>

http://koop.gtb.gov.tr/data/5697bd461a79f5d2d018c237/G20_kitapcik%2002.12.2015%20son%20son%20son.pdf

Cevher-i Ahzar* YEŞİLÖZ

Hüseyin ÖZDEMİR*

Nüfusu iki binden aşağı olan yurtlara köy denir.

1924 tarihli Köy Kanununun 1.maddesinde yer alan bu tamın teorik olarak hala geçerliğini korusa da 2012'de yürürlüğe giren 6360 sayılı kanunla birlikte fiilen anlamını yitirmiştir.

Yasal düzenlemesi 1833'e kadar uzanan köy teşkilatı, 2012'den itibaren hukuken büyükşehir belediyesine bağlı **“mahalle”** adını almıştır.

Çoğu köylerde belediye teşkilatları kaldırılmış, varlıklarını mahalle olarak sürdürmek zorunda kalan köylerin yönetim yapısı da bu düzenlemeye göre yeniden şekillenmiştir.

Öz itibarıyla köylerin yönetim organları; köy derneği, ihtiyar meclisi ve köy muhtarıdır.

Köy belediyelerinin ortadan kalması ardından bu sistem varlığını sürdürmeye devam etse de yetki, sorumluluk ve icra alanındaki etkinliği daha ziyade büyükşehir belediyelerinin kontrolü altına girmiştir.

Ülkedeki vatandaşlarla yakın temas halinde bulunan ve son dönemde daha fazla itibar edilen muhtarlar artık büyükşehir belediyeleri kontrolündeki mahallelerin seçilmiş temsilcilerinden oluşmaktadır.

Merkezi yönetimlerin bir takım faydaları olabildiği gibi zararları da olabilir.

Tek bir merkezden planlama, vizyon sahibi, yetenekli ve asıl amacı halka hizmet etmek olan dürüst

**Eskiler Türkçe kelimelerle ile Arapça kelimeleri birlikte kullanırlardı. Çoğu zaman kelimeler, ifadeler, tamlamalar birbirine geçmiş biçimde günlük hayatın içinde yer bulurdu. Biz Türkçeyi kullanmayı tercih etmemize rağmen alışkanlık mıdır bilmem ama bazen dilimiz kayıyor. Bu yazının başlığında da Arapça kökenli sevdiğim bir tamlamayı köyüm için kullanmak istedim. Ahzar, Arapça'da “Yeşil” demektir. Cevher ise bizim lügat-u malumatımıza göre “Öz” anlamına gelir. Cevher-i Ahzar da müsaadenizle köyümün adını tamlayıversin, YEŞİLÖZ.*

**** Yıllarını üniversiteye harcamış bir Emekli**

yöneticilerin varlığı durumunda, kaynakların etkin kullanımını ve hızlı gelişmeyi sağlayabilir.

Ancak aynı zamanda yöneticilere, kontrolü altındaki coğrafyada yaşayanları istediği gibi yönlendirme (*hatta bazen yola getirme!*) gücü de sağlar.

Demokratik hakların yeterince yerleşmediği toplumlarda merkezi idare fiziki ilerleme için önemli avantajlar sağlarken, bireylerin hak ve özgürlükleri ile düşünce ve hareket kabiliyetlerini önemli ölçüde baskılar. Belki de hükümetin yapmış olduğu bu değişiklikler(*ya da tahribatlar*) kendilerini, bahsettiğimiz iki seçenekten birini tercih etme zorunda hissetmelerinden kaynaklanıyordur. Bilemeyiz!

Hangi üst politik akılla yapılırsa yapılsın, yapılanların çok iyi uygulamalar olduğu ısrarla anlatılırsa anlatılsın, bizim köyler için hissettiklerimiz, tüm ömrümüzce hasretini çektiğimiz, anılarımızın ve çoğumuzun yaşamının şekillendiği köylerimizin şu an içinde olduğu durumla şekilleniyor. Hangi durum mu? Hizmet hızı ve kalitesi...

Anılarımın bağdaş kurup içimde oturduğu bizim oralardan örnekler vereyim.

Ankara'nın Güdül İlçesine bağlı Yeşilöz köyü, onlarca yıldır belediyeleşen birden mahalleye dönüştü. Yakın köyler Çağ ve Sorgun için de durum aynı oldu.

Yeşilöz yol kenarında bir köyken örneğin Sorgun bir yayla köyüdür. Farz edelim ilçe merkezine 17 km uzaklıkta olan bu Sorgun "**mahallesinde**" su taşıyan borular kış aylarında patladı.

Acaba ASKİ kışın yolları kardan kapanan bu köyümüze (dil alışkanlığı, mahallemize) ne kadar hızlı ve etkin bir müdahalede bulunabilir? ASKİ bölgeye ulaşıncaya kadar ne kadar su boşa gider? Bölge halkı kaç gün susuz kalır? Ya da biz bu köyleri neden kurduk? Merkezden her hizmet ulaştırılabilecek kadar Türkiye'nin teknolojisi ve imkânları genişledi mi? Örneğin yerinden yönetimi halen sürdüren Almanya veya Fransa'dan daha ileri duruma mı geldi? Tabi bu soruları, Türkiye'nin dünyanın en ileri ülkesi olduğuna kesin olarak inanan kayda değer bir kitleye değil de dünyayı takip eden sınırlı sayıda insanlar için soruyorum.

Dedim ya, köyler, bizim gibi insanların hasretini çektiği, anılarının ve yaşamının şekillendiği yurtlardır. Neyin mi hasretini çekiyoruz.

Samimi sohbetlerin, yardımlaşmanın, riyasızca yaşamının, doğada serbestçe akan berrak suların hasretini... Birbirini tanımanın, atalardan konuşmanın, bölgeye ilişkin düzenlemelere, ne ekileceğine ne zaman biçileceğine karar verebilmenin hasretini. Elbet hiç kimse modern hayatın güzelliklerini de göz ardı edemez.

Ancak kaybettiklerimize bakıyorum da nimet-külfet terazisinde külfetler ağır basıyor gibi geliyor bana...

Şimdilerde kapılarında asma kilitler sallanan, tütmez bacalı, yetim horozlu köyler peydah oldu. Öğrendiğimize göre 2030 sonrasında ülkenin %90'ından fazlası şehirlerde yaşayacakmış.

Acaba köyleri şehirlere bağlayıp mahalle yaptıklarından mı bu öngörüler, yoksa bilemediğimiz başka şeyler mi var? Her geçen gün köylerin önemi silinip gidiyor.

Endüstriyel ürünler her yerimizi sarmış durumda.

Ne süt kaldı doğru düzgün ne yumurta. Etten söz bile etmiyoruz. On bin yıldır tarım yapılan bu topraklarda nohudu, mercimeği, fasulyeyi dışardan almak da nedir? Fransa'dan, Bulgaristan'dan, Sırbistan veya Macaristan'dan et almak acıtmıyor mu vicdanları? Tarım ve hayvancılığın olmadığı bir **ANADOLU**'yu tanımlayabilecek bir yiğit çıktı mı şimdiye kadar? Anlamak bir yana düşünmek bile korkutuyor insanı... Bizim şehirleşmemiz bu mu demek? Paketlere girmiş gıdalar tüketince kentimizi "**modern**" mi hissediyoruz? Ne zaman uyanacak bu insanlar bilmiyorum ama bazı

şeylerin bedellerini ağır ödeyeceğimize yönelik kuvvetli bir his var içimde.

Ama yine de hasretimle beslenen bir umut da var “**Hasret**” şiirimde.

HASRET

Haber aldım dosttan
Bahar gelmiş oralara
“Ayvalar çiçek açtı
Çiğdem sümbül menekşeler solmak üzere”
Diyor
Oralarda doğdum ben
Kızık yaylasında
Sazak deresinin suyunun sesini
Şafakta
Koca ceviz ağacında
Figan eden bülbüllerin yasını
Çeşme başında dönen
Gıncırdağın gıcirtısını
Bağ içinde
Kendiliğinden açan
Kendiliğinden solan
Yedi veren yaban güllerinin kokusunu
Hala duyar
Hala hissederim gönlümde
Neylersin
Böyle çizilmiş kader yolumuz
Tebeşirle çizilmemiş ki
Silinmiyor

Şimdi gelelim benim köyüme, köyüm için çırpınışılarım ve bu yaşlı adamın gençlere duyurmak istediği tecrübelerine...

Kayıcı, Kızık-Sazak ve Bozyerler’de bulunan kalıntılar ve nesilden nesile gelen söylemler, Ankara’nın Güdül İlçesine bağlı köyüm Yeşilöz’ün bu günkü yerine gelinceye kadar geniş bir alanda yaşadığını gösterir.

Köyün içinde bulunan mağralar, bölgenin ilk çağlardan beri yerleşim yeri olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu mağraların M.Ö.2000’lerde yaşayan Etilere ait olduğu söylenir. M.Ö.800’lerde yaşayan Firiglerin de bu bölgede varlık gösterdiği bilinmektedir.

İn Önü ismiyle bilinen bu mağraların Türklerin Anadolu’ya girişinden önce, Doğu Roma (Bizans) devrinde, Hristiyanlığın varlık gösterme ve yayılma sürecinde de önemli yeri olmuştur.

Yeşilöz köyü ve hinterlandı, genel kanı olarak 1071 tarihli Malazgirt savaşı ardından Anadolu’ya gelen boyların yerleştiği bir alan olarak kabul edilse de, Kutay’a göre 840 yılında Eba-Müslim komutasında Anadolu’ya yapılan Türk akınlarından beri bölgenin Türklerin yerleşim yeri olduğuna ilişkin ifadelere de rastlamak mümkündür (Cemal Kutay, *Tarihte Türkler, Araplar ve Hilafet Meselesi*, 1988).

Yerleşim yerinin köklü geçmişine ilişkin ifadelere şair bir doktor olan **Prof.Dr.Ceyhun Atuf Kansu**’nun şiirlerinde de rastlanmaktadır (*Bir Çocuk Bahçesinde*, 1941 ve *Bağbozumu Sofrası*, 1944).

1965’de, bizim de mütevazî katkımızın bulunduğu ve **Doç.Dr.Salih Vural** tarafından bölgenin **“Bitki Ekolojisi”** üzerine yapılan araştırma (A.Ü.Ziraat Fakültesi Yayınları) ve 1980’lerde **Prof. Dr. Nejla Sarıcakaya** tarafından bölgenin coğrafi yapısı üzerine yapılan araştırma gibi köy üzerine çeşitli çalışmaların bulunduğunu da hatırlıyorum (A.Ü.Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Yayınları).

Bu kadar köklü bir yerleşim yeri olmasına rağmen geçim şartlarının zorlaşması Yeşilöz’den göçü zorunlu hale getirmiştir. Çoğu köylümüz ekmek parası uğruna başkaca şehirlere göçmüştür.

Bu göç dalgası son dönemlerde bazı illerde birikim göstermeye başlamış ve köylülerimizi bu illerde takip edebilmek mümkün olmuştur.

Örneğin Bursa’da-Iznik (*Elbeyli, Ömerli*), Manisa-Alaşehir, Adapazarı-Pamukova, Bolu ve Çanakkale’de (Biga ve Çan) birçok köylümüze toplu halde rastlamak mümkündür.

Köyde kalanlar ise geçimlerini sağlamak için mümkün olan tarım ve hayvancılık faaliyetlerine yönelmişlerdir. Elbette bu yaşam mücadelesi içine dağlardaki ormanların kesilmesini de üzüler eklemek gerekir.

Zira sırt sırta verdiğimiz Kızılcahamam’ın dillere destan çam ormanlarının, dağın hemen berisinde olan Yeşilöz dağlarında olmaması sanırım sadece iklim farkı ile anlatılamaz. Tarım ve hayvancılık Anadolu coğrafyası için hep konuştuğumuz, üzerine planlar yaptığımız bir ekonomik kalkınma yöntemidir. Ancak bizim köyümüz gibi tarihi kökenleri kuvvetli bir bölgenin sadece tarım ve hayvancılığa mahkûm edilmesine de her zaman anlam vermekte güçlük çekmişimdir.

Gençlik dönemlerimizdeki bölgeye ilişkin göçü önleme düşüncelerimiz, yıllar içinde tecrübelerimiz ve vizyonumuz geliştikçe değişti. Farklı geçim alternatiflerini fark etmeye başlamıştık.

Bu farkedişimizin içinde “bacasız sanayi” olarak da bilinen turizm sektörü ön plana çıkmıştı. Yıllardır, köyümüzün sahip olduğu bu paha biçilmez tarihi kökeninin neden kullanılmadığını anlayabilmiş değildim.

Düşünün bir yerde mağaralar, bu mağaraları birbirine bağlayan yer altı yolları, yer altı evleri, kanyonlar, şelaleler, kale, asar, manastır, orman, yayla vs... olacak ve o yere ziyaretçi akını olmayacak!? Köyün گردانında doğudan batıya süzülen, yeşile güzellik, güzele öz katan Kırmızı Çayı’nı bu ülke bilmeyecek!? Ve bu eşsiz tarih ve doğa yaban gülleri gibi asırlarca kendi kabuğu içinde yıllarını sessizce tüketecek! Şimdi köyümüzün gelişmesi için yürüttüğümüz çabaları sizinle paylaşmak istiyorum. Bakalım 40 yılı aşkın maceramız hoşunuza gidecek mi?

Köyle ilgili kalkınma, gelişme planlarımızı nasıl hayata geçiririm diye düşünmeye başladığım bir dönemdi. Yeşilöz’ün tüm güzelliklerini, tarihini, dokusunu, ruhunu herkese göstermeli, köyümü tanıtmalıydım. Bir gün Milli Parklar Genel Müdürlüğünde çalışan bir arkadaşımı ziyarete gitmiştim.

Sohbetimiz esnasında yeni bir milli park projesinin olduğunu ve henüz bu projenin bölgesinin tespit edilmediğini öğrendim.

İçim içime sığmaz bir heyecanla *“bir de bizim köyü görsek”* dedim. Teklifimi olumlu karşılayan arkadaşım konuyu ilgili makama yazacağını söyledi. O andan itibaren heyecandan her günüm bu konunun akıbetinin ne oldu sorusuyla geçmeye başlamıştı. Teklifimiz dikkate alınmıştı. İlgililer, **“yöreyi bir görelim”** dediler. Yetkili olan ekibi köyümüze götürmek için randevulaştık. Benim için öylesine heyecanlı bir dönemdi ki şu an bile heyecanımı hissedebiliyorum. Eee kolay değil bir hayalim gerçekleşebilir, köyümü herkes tanıyabilirdi. Köyümden göçleri engelleyebilirdim. Belki de köyümü yine o eski şaşasına, hareketli günlerine döndürebilirdim. Ekibi köyüme götürdüm ve ayrıntılı olarak gezdirdim. Bu gün de **“adalar”** olarak bilinen mevkii çok beğendiler. Peyzaj mühendislerinin detaylı incelemeleri sonunda beklediğim haber gelmişti. **ADALAR’ın MİLLÎ PARK YAPILMASINA KARAR VERİLMİŞTİ!**

Milli park içinde kalan şahsi arazilerin barem fiyatlarını tespit etmek için Gdl İlçe Merkezinden iki kişi görevlendirilmişti. Ancak bu görevli kişiler, arazilerin barem fiyatlarını olması gerekenden daha düşük miktardan hesaplamışlardı. Haliyle istimlak bedelleri de düşük çıkmaktaydı. 09/06/1979 tarih ve 523 sayılı yazı ile düşük miktardan hesaplanan istimlak bedelleri *Gdl Mal Müdürlüğüne* gönderilince ortalık karıştı. Hemşerilerimle görüştükten sonra ilgili kişilerden hemen bir toplantı talep ettim ve yapılan işlemin doğru olmadığını, birikişilerin barem fiyatlarını olması gerekenden daha düşük tespit ettiklerini kendilerine anlattım. Üstelik istimlak edilen bölgede benim her hangi bir arazim bulunmamaktaydı.

İlgililerce yapılan değerlendirme sonucunda talebimiz haklı bulundu ve tekrar keşif yapılmasına ve keşif bedeli olarak da **ALTMİş BEş LİRA** gönderilmesine karar verildi. *Yıl 1980'di...* Her şey yolunda gibi görünüyordu.

Yeni bir keşif, yeni barem fiyatlar ve tamamlanan istimlak işlemleri milli parkın başlaması için altyapının hazır olduğu izlenimini veriyordu. Üstelik Milli Park kapsamında bölgede bir de **“ziraat okulunun”** açılması planlanmıştı. Tam da bu esnada köyümüzün altyapısını kuvvetlendirmek için bir de kütüphane açılması için çalışmalara başlamıştım. Bir yandan Milli Park, bir yandan kütüphane inanılır gibi gelişmeler değildi bunlar. ocukluğmn yokluk diyarı, başkent Ankara'ya bağlı köyümün artık gelişmesi ve tüm bu projelerin bölge halkına sağlayacağı alternatif katkıları düşündükçe geceleri uyuyamamaya başlamıştım. Ancak ne mi oldu? Hevesim, sevincim ve umutlarım kursağımda kaldı.

Milli park içinde kalan bölgede arazisi olan ve şu an çoğu rahmetli olan bazı köylülerimiz birlik olarak Milli Parka itiraz etmeye başladı. Arazilerini vermeyeceklerini söyleyip üstelik diğer köylüleri de ikna etmeye çalıştılar. Hepi topu kişi başi 3-5 dönüm ekilip biilmeyen (**yahut varsayın ki ekilsin biilsin**) toprak parçasının peşine düşerek koskoca projeyi sabote etmeye başladılar. Benim kyllerim, hemşerilerim ve hatta akrabalarım bile bu provokasyona geldiler. Hatta okulun bölgeye gelmesi ile köyün ahlakının bozulacağını söyleyenler bile vardı. Milli parka turistler gelince köyün ahlakının bozulacağına kesin olarak inanan önemli bir kitleden bahsetmiyorum bile...

Merak ediyorsunuz değil mi sonuç ne oldu diye? **MİLLİ PARK PROJESİ İPTAL OLDU**. Sadece kütüphaneyi aabildim. O da ilgili dönemin garip bir siyasi şovuna dönüştü. Zaman içinde köy nüfusundaki azalış nedeniyle o kütüphane de işlemez oldu. Zaten altyapısız yatırımların kurbanı değil mi bu millet? Birine de biz şahit olmuştuk. Çok canım sıkılmıştı ve insanların neden böyle davrandığını anlamlandırmaya çalışıyordum. Benim köyden bir maddi beklentim olmadığı halde, kyllerim adına yapmaya çalıştığım güzel şeyler için neden destek alamıyordum? Ancak yine de yılmamalı ve devam etmeliydim.

Hiç beklemediğim bir anda böyle bir imkn doğdu ki, köy ilkokulları öğretmenleri derneği başkanı Nimet hanımla tanıştım (soyadını hatırlayamıyorum). Kendisini dernek yönetim kurulu yeleri ile birlikte köyümüze davet ettim. Aylardan Mayıstı. Mevsime uygun biçimde adına yakışır yeşilliğe bürünen Yeşilöz'e hayran oldular.

O yıllarda öğretmenlik yapan iki arkadaşım Rasim olak ve Osman Kasap, ekibi gezdirdi. Nimet hanım köyde bir **ÇOCUK FİZİK REHABİLİTASYON MERKEZİ** amayı teklif etti.

Beklenmedik bir teklifti bu. Hemen kendimi toplayıp uygun bir lokasyon belirlemeye çalıştım. Merkez için köye hakim bir “tepeciği” gösterdim. Burası dernek yeleri tarafından çok beğenildi.

Bu sefer de köyden bazıları **“biz ocuk fizik rehabilitasyonunu”** ne yapalım diye yeni bir harekete girişti. Onlara göre yapılması gereken okuyan çocuklara parasal yardım yapmak veya derneğin çocuklarına iş bulunmasıydı. Oysaki işin köylünün ayağına geldiğinin farkında bile değillerdı. Yine aşamadık köylüyü. Destek bulamayan bu proje, hevesli olan bir başka alana kaydđ ve elimizden gitti. Ve bu proje de başlamadan bitti. Bozanlar, yapanlardan çok olduğunda ilerleme olmaz. Ancak ilerleme, bir kişi bile kalsa ısrarla bildiğinden dönmeyen, doğru olduğuna

inandığı hedefe yılmadan giden insanların başarısıdır. Ben de bu ilkeye inanıp her şeye rağmen çalışmalarına devam ettim.

Asırlardır Işık Dağı'ndan doğan ve batıya doğru süzülen Kirmir Çayı'nın suyu boşa akıp gider. Elbette sulama yapılır bu çaydan, balık da tutulur. Ancak bölgenin yapısı gereği çay suyunun toplanması ve kayda değer büyüklükte bir barajı beslemesi de mümkündür.

Bölgenin baraja uygunluğu tüm Yeşilözlüler'in malumudur. Diğer projelerdeki başarısızlıkların bizi yıldırmasına izin vermeden köy için hemen yeni bir projeye yönlendim. **YEŞİLÖZ BARAJI.**

Devlet Su işleriyle konu hakkında görüşmeye gittiğimde, 50'li yıllarda Kirmir Çayı üzerine bir barajın planlandığını öğrendim. Ancak projenin neden iptal edildiğini öğrenemedim. Konu hakkında görüşmelerimiz ilerledikçe bölgenin baraja olan uygunluğu yetkililer tarafından da kabul görmeye başladı. İncelemeler yapıldı, fizibilite raporları hazırlandı ve baraj alanı **"beyaz taşlarla"** işaretlendi. Kimi zaman yatağına sığmayan, önüne geleni sürükleyebilecek debiye sahip Kirmir, artık bir baraja isim babalığı yapabilecek miydi?

1998 yılında yapımı için ihaleye çıkılmak üzereyken bu sefer sadece Yeşilözlüler değil Kirmir Çayı boyunca ufak tefek arazileri olan bölge halkının da itirazları yükselmeye başladı. Taşören köyündeki kanyondan başlayacak olan 37,5 metre yüksekliğindeki **YEŞİLÖZ BARAJI** da bu itirazlar ve küçük oyunlara dayanamadı. **PROJE İPTAL OLDU!**

Baraj çalışmaları durdurulduğunda, konu ile ilgili görüşme yaptığım sorumlu yetkili, acı gerçeği bir kez daha yüzüme vurdu. **"ayağınıza gelen nimeti teptiniz..."**

Bilemiyorum benim mi şanssızlığım bu yoksa.... her neyse son bir projeden daha bahsedeyim. Baraj çalışmaları esnasında bir çok Devlet Su işleri yetkilisi ile tanışmıştım. Bir gün devlet su işleri 4.bölge müdürlüğündeki arkadaşlarımı köyümüzü ziyaret için davet ettim. Kavacık deresi mevkiini gezerken buranın gölete çevrilmesinin mümkün olup olmadığı konuşulmaya başlandı. Arkadaşlar bu konuyu daha üst makamlara ilettiler ve yeni bir süreç başladı. Bölgeye gelen uzmanlar bu bölgenin gölet için uygun olduğunu tespit etti.

Resmi yazışmaların başlatılması istendi. Ancak yine köylünün garip, anlaşılmasız tepkilerinin olduğu kulağıma gelmeye başlamıştı. Ben de köylüye gidip merak etmemelerini, bu işi bizzat kendimin sonlandıracağını ve resmi olarak başvuruda bulunmalarının lüzumsuz olduğunu söyledim. Köylü önce anlamadı sonra sürekli engelleyerek tüm hevesimi kırdıklarını görünce rahatladı. Artık sürekli köye bir şeyler yapmaya çalışan biriyle uğraşmak zorunda kalmayacaklardı. Neticede başarmışlardı.

Neden bu yazıyı yazma gereği duydum?

Gün olurda başka bir hevesli, başka bir adanmış köyü için, bölgesi için bir şeyler yapmaya karar verirse nelerle karşılaşacağını bilsin diye yazmaya gerek duydum. Yeşilöz'ün sevgili gençleri. Kimi başında taçla doğar, gülün dikeninden sakındırılan hayatında tacından başka bir şey düşünmez, kimi bir tas çorbadan hızı ve gücü kadar alabildiği kaşık kadar taçlandırır hayatı ve yaşamın dikenli yollarına yalınayak koşarken kamu refahı için düşündüğünü yapmaya çalışır.

Kimileri vardır ki sadece seyreder hayatı tepkisizce, kimileri yapılacak her yeniliğe düşünmeden itiraz eder.

Bu yazıyı tarafınızı seçin diye yazdım. Yaptıklarımızı öğrenin, siz başarıya diye yazdım. Yeşilöz toprağında boy atan bir ağacınız olsun diye yazdım. İnanıyorum ki gençlerin önünü açtığımızda insanlığa hizmete doğru akan suyun önünü açmış gibi coşacaklardır.

Sevgilerimle

TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİNİN VE BUNLARIN ÜST KURULUŞU OLAN BİRLİKLERİN DENETİMİNDE SON DURUM

*Mustafa YAVUZ**

1. Giriş

Ülkemizde kurulu bulunan kooperatif türlerinden biri de, tarım satış kooperatifleri ve birlikleridir. Tarım satış kooperatif ve birliklerinin ülkemizde 100 yıllık geçmişi vardır.

Söz konusu kooperatif ve birlikler için hali hazırdaki temel düzenleme, 2000 yılında yürürlüğe giren 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanundur.¹

Tarım satış kooperatifleri; karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle üreticilerin mesleki faaliyetleri ile ilgili ihtiyaçlarını sağlamak, ürünlerini daha iyi şartlarla değerlendirmek ve ekonomik menfaatlerini korumak amacıyla üreticiler tarafından kurulan sınırlı sorumlu, değişir sayıda ortaklı ve değişir sermayeli, tüzel kişiliği haiz kooperatiflerdir.

Tarım satış kooperatifi ve birlikleri, ortakların ve gerektiğinde diğer üreticilerin ürünlerinin daha iyi şartlarla değerlendirilmesi, mesleki faaliyetleri ile ilgili ihtiyaçlarının karşılanması ve ekonomik menfaatlerinin korunması konularında çalışırlar.

Bir tarım satış kooperatifinin kurulabilmesi için en az otuz üreticinin, bir tarım satış kooperatifleri birliğinin² kurulabilmesi için en az üç tarım satış kooperatifinin bir araya gelmesi şarttır.

Ülkemizde 2014 yılı sonu itibarıyla kurulu bulunan tarım satış kooperatifi sayısı 336, tarım satış kooperatifleri birliği sayısı ise 17'dir.

Aynı yıl itibarıyla söz konusu kooperatiflere ortak olan üretici sayısı ise 546.497'dir.³ Bahsi geçen kooperatif⁴ ve birlikler⁴ açısından ilgili bakanlık ise Gümrük ve Ticaret Bakanlığıdır.

4572 sayılı Kanunda 2013 yılında önemli değişiklikler yapılmış olup, bu değişikliklerden birini de

1) 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun 16.06.2000 tarihli ve 24081 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

2) Ülkemizde faaliyet gösteren tarım satış kooperatifleri birlikleri; Antbirlik, Çukobirlik, Fiskobirlik, Gapbirlik, Gülbirlik, Güneydoğubirlik, Karadenizbirlik, Kayısibirlik, Kozabirlik, Marmarabirlik, Tarış İncir/Pamuk/Üzüm Birliği, Taskobirlik, Tiftikbirlik ve Trakyabirlik şeklinde sıralanabilir.

3) Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Bakanlığı, Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin Genel Denetimine/Teftişine İlişkin Rehber, 2015, s.5

4) Bu çalışmada geçen "kooperatif" ibaresiyle tarım satış kooperatifleri, "birlik" ibaresiyle de tarım satış kooperatifi birlikleri kastedilmiştir.

kooperatif ve birliklerin denetimi oluşturmaktadır.

Ancak, söz konusu teşekküllerin denetiminde değişikliğe gidilmesine karşın, uygulamayı gösterecek olan ikincil mevzuat henüz yürürlüğe konulmamıştır.

Buna karşın ortaya çıkan boşluk ise Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca yayımlanan genelgelerle doldurulmuştur.

İşte bu çalışmada, tarım satış kooperatifleri ile bunların üst kuruluşu olan birliklerin denetiminde son durum tüm yönleriyle ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

2. 4572 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmadan Önce Kooperatif Ve Birliklerin Denetimi

4572 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 16.06.2000 tarihinden değişikliğin yapıldığı 11.04.2013 tarihine kadar tarım satış kooperatifi ve bunların üst kuruluşlarının üç organından biri denetim kurulları idi.

Denetim kurulu, tarım satış kooperatiflerinde genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip ortaklar, birliklerde de temsilciler arasından veya dışarıdan genel kurulca üç yıl için seçilen iki asil ve iki yedek üyeden oluşmakta, denetim kurulu üyelerinin görev süreleri seçimin yapıldığı toplantı gününe kadar uzayabilmekte, genel kurul lüzum görürse denetim kurulu üyelerini her zaman değiştirebilmekte ve süreleri biten denetim kurulu üyeleri tekrar seçilebilmekteydi.

Ayrıca, mezkûr Kanunun 5/1. maddesinde, “Bakanlık (Gümrük –mülga Sanayi- ve Ticaret Bakanlığı), belirleyeceği usul ve esaslar dahilinde kooperatif ve birliklerin işlem, hesap ve varlıkları ile malî tablolarını 1.6.1989 tarihli ve 3568 sayılı Kanuna göre denetim yetkisine sahip bağımsız denetim kuruluşlarına denettirmelerini isteyebilir. Denetleme yapacak kuruluş, kooperatif veya birlik genel kurulu tarafından belirlenir. Denetim yerine getirilmeden veya denetim sonucunda düzenlenen raporlar genel kurulda görüşülmeden yönetim ve denetim kurulları ibra edilmiş sayılmaz. Bakanlık, bağımsız denetleme faaliyetlerinde bulunacak kuruluşları ve çalışma esaslarını Türkiye Serbest Muhasebeci Malî Müşavirler ve Yeminli Malî Müşavirler Odaları Birliği ile müştereken belirler.” hükmü yer almaktaydı.

Ancak, söz konusu dış denetimin yaptırılması hususu ihtiyari olduğundan, 13 yıl boyunca anılan hüküm uygulanma imkanı bulmamıştır.

3. 2013 Yılında 4572 Sayılı Kanunda Yapılan Değişiklik Sonrası Kooperatif Ve Birliklerin Denetimi

3.1. Kooperatif Ve Birliklerin Denetimine İlişkin 6455 Sayılı Kanunla Getirilen Yenilikler

6455 sayılı Torba Kanunla⁵ 4572 sayılı Kanunun 4. maddesi yeniden düzenlenmiş ve bu kapsamda maddenin yeni halinde kooperatif ve birliklerin organları arasında denetim kurullarına yer verilmeyerek 11.04.2013 tarihi itibarıyla denetim kurulları kaldırılmıştır.

İşlevsel olmayan denetim kurullarının kaldırılmasından sonra ortaya çıkabilecek denetim boşluğunun doldurulması ve etkin bir denetim sisteminin oluşturulması amacıyla, aynı Torba

5) 6455 sayılı Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 11.04.2013 tarihli ve 28615 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Kanunla 4572 sayılı Kanunun 5. maddesi yeniden düzenlenmiş ve bu düzenlemeyi tamamlamak üzere TTK'nın 397. maddesine yeni fıkralar eklenmiştir.

Bu kapsamda, 4572 sayılı Kanunun 5. maddesinin birinci fıkrası, *"Bakanlıkça ortak sayısı ve ciro gibi kıstaslar dikkate alınarak belirlenen birlikler, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun ilgili hükümlerine göre bağımsız denetime tabidir."* şeklinde değiştirilmiş, ayrıca TTK'nın 397. maddesine "(5)

Dördüncü fıkra kapsamı dışında kalan anonim şirketler ile 4572 sayılı Kanun kapsamındaki kooperatifler ve bunların bağımsız denetime tabi olmayan üst kuruluşları bu fıkra hükümlerine göre denetlenir.

Denetime ilişkin usul ve esaslar ile bu fıkra uyarınca denetim yapacak denetçilerin niteliklerine, uyacakları etik ilkelere, görev ve yetkilerine, seçilmelerine, görevden alınmalarına veya ayrılmalarına; denetimin ve denetim raporlarının içeriğine ve raporun genel kurula sunulmasına ilişkin hususlar Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Kanunun denetçinin sorumluluğuna ilişkin hükümleri, bu fıkra uyarınca denetim yapacak denetçilere de kıyasen uygulanır. (6)

Beşinci fıkra kapsamında denetime tabi olduğu hâlde söz konusu denetimi yaptırmayanların finansal tabloları ve yönetim kurulu yıllık faaliyet raporu düzenlenmemiş hükmündedir." şeklinde beşinci ve altıncı fıkralar eklenmiştir.

Bahsi geçen hükümler uyarınca; Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca ortak sayısı ve ciro gibi kıstaslar dikkate alınarak belirlenen birliklerin TTK çerçevesinde **"bağımsız denetime"** tabi olacağı, bağımsız denetime tabi olmayan birlikler ile tüm tarım satış kooperatiflerinin ise adı geçen Bakanlıkça hazırlanıp, Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak yönetmelik çerçevesinde denetleneceği öngörülmüştür.

Söz konusu düzenlemelerin hayata geçirilmesiyle birlikte, tüm kooperatif ve birliklerin etkin bir şekilde denetlenmesi amaçlanmıştır.

3.2. Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerinin Bağımsız Denetime Tabi Olabilmesi İçin Gereken Şartların Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca Belirlenmesi

Bir önceki bölümde açıklandığı üzere, 4572 sayılı Kanunun değiştirilen 5. maddesinin verdiği yetkiye istinaden bağımsız denetime tabi olacak birliklerde aranacak şartlar, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından 2013 yılında Bağımsız Denetime Tabi Olacak Tarım Satış Kooperatif Birliklerinin Belirlenmesine Dair Tebliğ⁶ ile belirlenmiştir.

Anılan Tebliğe göre aşağıdaki dört şarttan en az üçünü sağlayan birliklerin, TTK çerçevesinde bağımsız denetime tabi olması öngörülmüştür.

Söz konusu şartlar ise şunlardır:

- Aktif toplam: Kırk milyon ve üstü Türk Lirası,
- Yıllık net satış hasılatı: Elli milyon ve üstü Türk Lirası,

6) Bağımsız Denetime Tabi Olacak Tarım Satış Kooperatif Birliklerinin Belirlenmesine Dair Tebliğ, 14.06.2013 tarihli ve 28677 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

- Bağlı kooperatiflerin ortak sayısı: Üçbin ve üstü,
- Çalışan sayısı: Yüzelli ve üstü.

Bu noktada, denetime tabi olan birliklerin finansal tabloları bağımsız denetçi tarafından, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yayımlanan uluslararası denetim standartlarıyla uyumlu Türkiye Denetim Standartlarına göre denetlenir.

Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu içinde yer alan finansal bilgilerin, denetlenen finansal tablolar ile tutarlı olup olmadığı ve gerçeği yansıtıp yansıtmadığı da denetim kapsamı içindedir. Denetime tabi olduğu hâlde, denetletirilmemiş finansal tablolar ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, düzenlenmemiş hükmündedir (TTK md. 397).

Yukarıda yer verilen birliğin aktif toplamı, yıllık net satış hasılatı ve çalışan sayısının hesabında; birliğin bağlı ortaklıklarının, iştiraklerinin ve ortak kooperatiflerinin aktif toplamı, yıllık net satış hasılatları ve çalışan sayıları da dikkate alınır.

Denetime tabi olup olunmadığının belirlenmesinde ise birlik ile bu birliğe bağlı kooperatifleri, ortaklıkları ve iştiraklerinin aktif toplamı ve yıllık net satış hasılatı hesaplanırken vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan son iki hesap dönemine ilişkin bilanço ve gelir tablosu göz önünde bulundurulur.

Öte yandan birlikler, söz konusu dört şarttan en az üçünü art arda iki hesap döneminde sağlamaları durumunda, müteakip hesap döneminden itibaren denetime tabi olur.

Birbirini takip eden dönemlerde sağlanan şartların ise aynı şartlar olması gerekli değildir.

Bunun yanında, söz konusu şartlara göre bağımsız denetime tabi olmayan birlikler, isteğe bağlı olarak bağımsız denetim yaptırabilir.

Bu şekilde denetim yaptıran birlikler ise TTK'nın 397. maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen denetimden muaf olur.

Son olarak belirtelim ki, anılan Tebliğ uyarınca denetime tabi olma şartlarını taşımayan bir birlik, sadece bağlı ortaklığının veya iştirakinin denetime tabi olması nedeniyle denetime tabi olmaz. Ayrıca, birliğin denetime tabi olması nedeniyle bağlı ortaklıkları, iştirakleri ve ortak kooperatifleri de denetime tabi tutulmaz.

3.3. Gümrük ve Ticaret Bakanlığının 08.10.2013 Tarihli ve 2013/7 Sayılı Genelgesi

TTK'nın 397/5. maddesi uyarınca denetime tabi olacak kooperatif ve birlikler için Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından 08.10.2013 tarihli ve 2013/7 sayılı Genelge⁷ yayımlanmıştır.

Söz konusu Genelgede; anılan maddeyle zorunlu kılınan denetimler yaptırılmadan ve denetim raporları genel kurula sunulmadan gündeme konulması zorunlu olsa bile, denetlenmemiş dönemlere ilişkin bilanço, bilanço hesaplarının dökümü, gelir gider farkı hesapları ile yönetim kurulu raporlarının incelenmesi, kabulü veya reddi ve yönetim kurulu üyelerinin ibrası hususlarının görüşülerek karara bağlanamayacağı, gündemde yer verilmek suretiyle veya 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 46. maddesinin son fıkrası ve anasözleşmelerin ilgili maddeleri uyarınca, bilanço incelemesi ve ibranın denetlenmemiş dönemlere ilişkin denetim raporlarının

7) Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü, 08.10.2013 tarihli ve 2013/7 sayılı Genelge, <http://koop.gtb.gov.tr/data/546f37eaf2937007145da6f8/GENELGE%20N0%202013%207.pdf> (Erişim-05.02.2018).

hazırlanmasını takiben gerçekleştirilecek ilk genel kurul toplantısına kadar geriye bırakılması öngörülmüştür.

3.4. Kooperatif ve Birliklerin Denetimine İlişkin Gümrük ve Ticaret Bakanlığının 11.01.2018 Tarihli ve 2018/1 Sayılı En Son Genelgesi

TTK'nın 397. maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin henüz yürürlüğe konulmamış olması nedeniyle, 2013/7 sayılı Genelgeye istinaden kooperatif ve birliklerin genel kurullarında yönetim kurullarının ibrasının, finansal tablolarının ve bilançolarının kabul veya reddinin geriye bırakılması uygulamada önemli sorunlar ortaya çıkarmıştır.

Bu çerçevede;

- 6455 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile denetim kurullarının tarım satış kooperatif ve birliklerinin organları arasından çıkartılmış olması, TTK'nın 397. maddesinin beşinci fıkrası kapsamında yapılması öngörülen denetimin ise bu teşekküllerin iradesi dışında yapılamamış olması,

- TTK'nın 397. maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin henüz yürürlüğe konulmamış olması,

- 2014 yılında yayımlanan tarım satış kooperatif ve birliklerinin örnek anasözleşmelerinde, denetim kurulları ve raporları ile ilgili hükümlerin çıkartılıp TTK'nın 397. maddesine uygun hükümlere yer verilmiş olması,

- Denetlenecek dönem ile denetim tarihi arasındaki süre uzadıkça denetim etkinliğinin azalacak olması,

- Yönetim kurullarının ibra edilememesinin; ibrası geriye bırakılan ve yeniden seçilemeyen yönetim kurulu üyeleri üzerinde baskı oluşturması, çok ortaklı bir yapıya sahip olan bu kooperatiflerin mali tablolarının kesinleştirilememesinin sorunlara neden olması, çıkan ortaklar ile vefat eden ortakların mirasçılarının sermaye paylarının iade edilememesi ve bu durumun ortakların mağduriyetine sebep olması,

- Hesap verebilirliğin en önemli yeri olan genel kurullarda ibranın, finansal tabloların ve bilançoların kabulünün geriye bırakılmasının; denetimin önemli olduğu çok ortaklı olan bu kuruluşlarda boşluğa ve keyfiliğe neden olması, görülecek harcamalar üzerinden uzun yıllar geçmesi nedeniyle ortakların değerlendirme ve denetleme fonksiyonlarını önemli ölçüde azaltması,

gibi hususlar dikkate alınarak Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca **11.01.2018 tarihli ve 2018/1 sayılı Genelge**⁸ yayımlanmış ve tüm kooperatif ve birliklere duyurulmuştur.

Anılan Genelgede, TTK'nın 397. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca çıkarılması gereken yönetmelik yürürlüğe girene kadar, tarım satış kooperatifleri ve bağımsız denetime tabi olmayan birliklerde bilanço ve faaliyet raporlarının görüşülmesi, kabulü veya reddi ile yönetim kurulu üyelerinin ibrası hususlarında yol gösterici olmak üzere bazı usuller öngörülmüştür.

Bu kapsamda, söz konusu Genelgede,

8) Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü, 11.01.2018 tarihli ve 2018/1 sayılı Genelge, [http://koop.gtb.gov.tr/data/5a5f2eb2ddee7d1fa8b58749/Denetim%20Genelgesi%202018-1%20\(003\).pdf](http://koop.gtb.gov.tr/data/5a5f2eb2ddee7d1fa8b58749/Denetim%20Genelgesi%202018-1%20(003).pdf)(Erişim-05.02.2018).

1) Birliğe bağlı tarım satış kooperatiflerinin olağan veya olağanüstü genel kurul toplantılarında, hangi yöntemle yapılacağına kooperatif yönetim kurulları tarafından karar verilmek üzere;

- Birlik bünyesinde çalışan muhasebe ve kooperatifçilik konularında uzman kişilerden birlikçe oluşturulan bir komisyon ya da

- Kooperatifin defter kayıtlarını tutmayan serbest muhasebeci veya serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir veya bağımsız denetçi tarafından denetlenmemiş dönemler ile görüşülen hesap dönemine ilişkin yönetim kurulu faaliyet raporu ile bilanço ve finansal tabloların objektif kriterler çerçevesinde incelenmesi sonucunda düzenlenecek raporun genel kurula sunulması halinde, gündemde yer vermek suretiyle yönetim kurulu faaliyet raporları ile finansal tablolar ve yönetim kurulu üyelerinin ibraları hakkında karar alınabileceği,

2) Herhangi bir Birliğe bağlı olmadan bağımsız olarak faaliyet gösteren tarım satış kooperatiflerinin olağan veya olağanüstü genel kurul toplantılarında, yönetim kurulunda seçilecek kooperatif defter kayıtlarını tutmayan serbest muhasebeci veya serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir veya bağımsız denetçi tarafından denetlenmemiş dönemler ile görüşülen hesap dönemine ilişkin yönetim kurulu faaliyet raporu ile bilanço ve finansal tabloların objektif kriterler çerçevesinde incelenmesi sonucunda düzenlenecek raporun genel kurula sunulması halinde, gündemde yer vermek suretiyle yönetim kurulu faaliyet raporları ile finansal tablolar ve yönetim kurulu üyelerinin ibraları hakkında karar alınabileceği,

3) Bağımsız Denetime Tabi Olacak Tarım Satış Kooperatif Birliklerinin Belirlenmesine Dair Tebliğ hükümlerine göre bağımsız denetime tabi olmayan tarım satış kooperatifi birliklerinin olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarında denetlenmemiş dönemler ile görüşülen hesap dönemine ilişkin olarak; aynı Tebliğe 17.01.2015 tarihinde eklenen 4 üncü maddenin ikinci fıkrası uyarınca isteğe bağlı olarak yaptırılan bağımsız denetim sonucunda düzenlenen raporun ya da yeminli mali müşavir veya bağımsız denetçi tarafından yönetim kurulu faaliyet raporu ile bilanço ve finansal tabloların objektif kriterler çerçevesinde incelenmesi sonucunda düzenlenecek raporun genel kurula sunulması halinde, gündemde yer vermek suretiyle yönetim kurulu faaliyet raporları ile finansal tablolar ve yönetim kurulu üyelerinin ibraları hakkında karar alınabileceği,

4) Yukarıdaki esaslara göre işlem yapmayan kooperatif veya birliklerce tarım satış kooperatifleri ile tarım satış kooperatifi birliklerinin genel kurul toplantılarına ilişkin 08.10.2013 tarihli ve 2013/7 sayılı Genelgenin uygulanmasına devam edileceği,

5) TTK'nın 397. maddesinin beşinci fıkrası gereğince çıkarılacak yönetmelik yürürlüğe girdiğinde anılan yönetmelik hükümleri uyarınca işlem yapılacağı,

ifade edilmiştir.

O halde, TTK'nın 397. maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen yönetmelik çıkmadığı için denetlenemeyen ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığının 2013/7 sayılı Genelgesi uyarınca finansal tabloları ve faaliyet raporları genel kurulda görüşülemeyen ve yönetim kurulları hakkında ibra kararı alınamayan tarım satış kooperatifleri ve bağımsız denetime tabi olmayan bunların üst kuruluşlarının (*birliklerin*) denetlenmemiş dönemleri ile görüşülen hesap dönemine ilişkin finansal tablo ve faaliyet raporları kural olarak birlik personeli, **SMMM**, **YMM** ya da bağımsız denetçi tarafından incelenebilecek ve bir rapora bağlanabilecektir.

Akabinde hazırlanan rapor genel kurulda görüşülerek söz konusu hususlarla ilgili olarak geçmişe dönük olarak karar alınabilecektir.

Görüldüğü üzere, ikincil mevzuatın çıkmamasına bağlı olarak ilgili bakanlık tarafından tarım satış kooperatifi ve birliklerinin finansal tablolarının ve faaliyet raporlarının denetlenmesi ve yönetim kurullarının ibra edilebilmesine ilişkin farklı bir çözüm yolu geliştirilmiş ve bu bağlamda bahsi geçen kooperatif ve birliklerde yaşanan sorunların giderilmesi amaçlanmıştır.

4. Sonuç

Ülkemizde tarım satış kooperatifleri ve bunların üst kuruluşu olan birlikler, esas itibariyle 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun hükümlerine göre faaliyet göstermektedir.

Söz konusu Kanunda başta bu kuruluşların denetimi olmak üzere birçok konuda 2013 yılında önemli değişiklikler yapılmıştır.

Yapılan düzenlemeler kapsamında, bu kuruluşların tamamında denetim kurulları kaldırılmış, buna mukabil Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca ortak sayısı ve ciro gibi kıstaslar dikkate alınarak belirlenen birliklerin Türk Ticaret Kanununun ilgili hükümlerine göre bağımsız denetime tabi olması, gerekli şartları sağlamayan birlikler ile tüm tarım satış kooperatiflerinin anılan Bakanlıkça hazırlanacak ve Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmeliğe göre denetlenmesi öngörülmüştür.

Söz konusu hükümler uyarınca, bağımsız denetime tabi olacak tarım satış kooperatifi birliklerine ilişkin kıstaslar Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca bir tebliğle 2013 yılında belirlenmiş ve uygulamaya konulmuştur.

Ancak, adı geçen Bakanlıkça hazırlanıp Bakanlar Kurulunca çıkarılacak olan yönetmelik ise henüz yürürlüğe konulmamıştır.

Buna karşılık, ortaya çıkan denetim boşluğu, yine bahsi geçen Bakanlıkça çıkarılan 2013/7 ve 2018/1 sayılı Genelgelerle giderilmeye çalışılmıştır.

ÜYEMİZ M. FENNİ İSLİMYELİ'NİN ARDINDAN

Nail TAN

Türk Kooperatifçilik Kurumunun yaşayan en eski üyelerinden (Üye No: 275, Üyelik Tarihi: 22 Ocak 1957), 12, 13, 17 ve 18. Dönem Balıkesir Milletvekili, eski Ticaret Bakanı Mehmet Fenni İslimyeli, 18 Mart

2018 Pazar günü Ankara'da hayata veda etti. Cenazesi, 19 Mart 2018 Pazartesi günü Kocatepe Camisi'nde kılınan öğle ve cenaze namazlarının ardından Cebeci Asrı Mezarlığı'nda toprağa verildi.

16 Temmuz 1922 tarihinde Bandırma'da doğdu. Babası Bandırma tüccarlarından Ali İslimyeli, annesi ise Hatice Hanım'dır. Sıtkı, Tevfik, Efser ve İpek adlarında iki erkek iki kız dört kardeşi vardı. Kardeşlerinden ilk üçü aramızdan ayrılmıştır.

İlkokul ve ortaokulu Bandırma'da okudu. Bursa Erkek Lisesini pekiyi dereceyle bitirdikten (1940) sonra Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi (o tarihte Okulu Mali Şubesinden mezun olup (1944) Maliye Bakanlığında stajyer memur olarak devlet hizmetine başladı. Ertesi yıl T.C. Ziraat Bankası Müfettiş Muavinliği sınavını kazanıp bu bankaya geçti. 1945-1947 yılları arasında vatan görevini yedek subay olarak yerine getirdi. Askerlik sonrası müfettişliğe terfi etti (1948). Görevindeki başarıları dolayısıyla müfettişliğin (1948-1952) ardından Genel Müdürlükte önce Ziraat Krediler sonra da Kooperatifler Şubesi Müdür Yardımcılığı görevine getirildi. Kooperatifler Şubesi Müdürü iken 1960'da Genel Müdür Yardımcılığına terfi etti. Bu görevinin yanı sıra Müdürler Kurulu Üyeliği, Başak Sigorta Yönetim Kurulu Başkanlığı görevlerini de üstlendi. 1957 yılında bir yıl ABD'de Kooperatifçilik Semineri'ne katıldı ve sertifika aldı.

1961 genel seçimlerinde Balıkesir Milletvekili seçildi. 3. Koalisyon Hükûmetinde Ticaret Bakanlığı yaptı (1963-1965). 1965-1969 döneminde Balıkesir Milletvekilliğine devam etti. 1969'da milletvekilliği sona erince T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğünde müşavirliğe döndü. O yıllarda milletvekili emekliliği yoktu. Kısa bir süre sonra GİMA Genel Müdürlüğü görevine getirildi ve bu görevde başarılı hizmetler verdi (1971-1974). Ardından İstanbul Bankasında Yönetim Kurulu Üyeliği yaptı (1974-1976). OR-AN A.Ş.'de Yönetim Kurulu Üyeliği sırasında Ankara'ya yeni bir mahalle kazandırılmasına katkıda bulundu (1976-1980). 12 Eylül 1980 Harekâtından sonra Danışma Meclisi Üyeliğinde (1981-1983) bulunduktan sonra genel seçimlerde tekrar Balıkesir Milletvekili seçildi (1983-87). 18. Dönem Milletvekili olarak son siyasi görevini de yerine getirip (1987-1991) emekliye ayrıldı.

Rahmetli İslimyeli, T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü Kooperatifler Şubesi Müdürü iken 22 Ocak 1957 tarihinde Türk Kooperatifçilik Kurumuna üye oldu (275 Numaralı Üye). Dernekler Kanunu gereğince 4 Eylül 2006 tarihinde (aidat ödenmemesi) Yönetim Kurulu kararıyla üyelikten çıkartıldıysa da Nurettin Hazar ve Prof. Dr. Nevzat Aypek'in önerisiyle 18 Şubat 2008'de tekrar üyeliğe kabul edildi (Üye No: 1525).

İslimyeli, Türk Kooperatifçilik Kurumunda önemli görevlerde bulunup değerli hizmetler verdi. T.C. Ziraat Bankası Kooperatifler Müdürü iken 23.05.1958 tarihinde yapılan Genel Kurulda Yönetim Kuruluna seçildi. Yönetim Kurulu görev taksimatında Umumi Kâtip (Genel Sekreter) görevine getirildi. O yıllarda Genel Kurul toplantıları her yıl yapılıyor, Yönetim Kurulu ve diğer kurullarla

ilgili seçim yenileniyordu. Fenni Bey, 6.6.1959, 25.6.1960, 17.6.1961, 23.6.1962 ve 11.5.1963 tarihlerinde düzenlenen Genel Kurul toplantılarında da Yönetim Kuruluna seçildi. 25.6.1960'ta T.C. Ziraat Bankası Genel Müdür Yardımcısı, 23.6.1962'de de Balıkesir Milletvekiliydi. Yönetim Kurulunda Balıkesir Milletvekilliğinin yanı sıra Genel Sekreterlik görevini 1962-1964 yılları arasında sürdürdü. 1965-1968 yılları arasında Genel İdare Kurulu Üyeliği görevinde bulundu. Bu derecede TKK'ye bağlıydı.

Rahmetli, Türk Kooperatifçilik Kurumunun genel olarak üç yılda bir düzenlediği Milletlerarası Türk Kooperatifçilik Kongrelerinde de aktif olarak hizmet verdi. Bazen tebliğ sundu, bazen de oturum başkanlığı yaptığı görüldü. Onun Milletlerarası Türk Kooperatifçilik Kongrelerindeki hizmetlerini özet olarak şöyle açıklayabiliriz:

- V. Türk Kooperatifçilik Kongresi: 11-13 Ocak 1963

Tebliğ: Türkiye'de Tarım Kredi Kooperatifleri

- VII. Türk Kooperatifçilik Kongresi: 21-25 Aralık 1970

Tebliğ: Kooperatiflerde Finansman

- IX. Türk Kooperatifçilik Kongresi: 19-22 Aralık 1979

Oturum Başkanı olarak görev aldı.

- XI. Türk Kooperatifçilik Kongresi: 19-21 Aralık 1984

Oturum Başkanı olarak görev yaptı.

Kurumun aylık yayın organı, Türkiye'nin en uzun ömürlü dergisi Karınca'da da zaman zaman makaleleri yayımlandı:

"Türkiye'de Tarım Kredi Kooperatifleri", C 29, S 316, 4/1963, s. 4-10.

"Kooperatiflerde Finansman", C 37, S 409, 1/1971, s. 48-49.

"Türk Kooperatifçilik Kurumu ile İlgili Hatıralar Üzerine", C 48, S 533, 5/1981, s. 23-24.

Türkiye'de Tarım Kredi Kooperatiflerinin Tarihî Tekâmülü ve Bugünkü Durumu I (Ankara 1958) adlı kitapta (s. 43-47 ve s. 63-64) iki önemli yazısı bulunmaktadır. Kitabın yayımlandığı tarihte T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğünde Kooperatifler Müdürüydü ve Tarım Kredi Kooperatifleriyle ilgili işleri yönetmekteydi. Bu bakımdan, kitaptaki yazıları dönemin tarım kredi kooperatifçiliğiyle ilgili değerli bilgiler vermektedir.

İyi derecede Fransızca ve orta derecede İngilizce biliyordu.

Eczacı Şule Sezener'le evliliğinden (1956), Aslıgül ve İpek adlarında iki kızı bulunmaktadır. İki kızı da evlidir.

M. Fenni İslimyeli, görev yaptığı her kuruluştaki saygın kişiliği ve görev aşkıyla tanınmıştır. Türk Kooperatifçilik Kurumu Başkanlarından ve hem Siyasal Bilgiler Okulundan hem de T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğünden arkadaşları Nurettin Hazar'ın, dostluğuna çok önem verdiği şahsiyetlerden biriydi. Mekânı cennet olsun!

Not: Bu yazıyı hazırlarken Ali Çankaya'nın Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler C V (Ankara 1968-69), Günümüz Türkiye'sinde Kim Kimdir 1999 (İstanbul 1998-99) ve Tan, Nasrattınoğlu, Kayacan'ın Türkiye Cumhuriyeti'nin 75. Yıl Dönümünde Türk Kooperatifçilik Kurumu (Ankara 1999) kitapları ile ölümü üzerine İnternet'e yansıyan haber ve bilgilerden yararlanılmıştır.

